

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Din sumar:

**Reparații... capitale
ale organismului**

Saturn se predă

**Cea mai mare
hidrocentrală din lume**

Minuț de odihnă

(Foto: Iuri Abramocikin)

ISLANDA:

**Vulcani,
ghețari
și gheizere...**

**PAGINA
DE UMOR**

Noul autoturism de mic litraj „lujanka”, dezvoltă o viteză de 70 de kilometri pe oră. Pentru construcția lui, șoferul Alexei Turkan a folosit un motor de motocicletă și axurile automobilului „Moskvici”

ANUL XXI

46

(1078)

12 noiembrie 1965

12 pagini, 1 leu

PROZĂ

Ivan Bunin

Frumoasa

Rămas văduv, un om în vîrstă, funcționar superior la Finanțe, s-a căsătorit după scurt timp de la moartea soției cu o femeie tină și foarte frumoasă, al cărei tată era comandantul garnizoanei orașului. Funcționarul era înalt, slab, avea figura omului suferind de ftizie, purta ochelari fumurii și vorbea nu știu cum, sugrumat, iar dacă încerca să ridice tonul se sufoca de îndată și scotea câteva sunete guturale. Tinăra lui nevastă nu era înaltă de statură dar foarte bine făcută, întotdeauna îmbrăcată cu gust, gospodină pricepută, cu un ochi atent și ager căruia nu-i scăpa absolut nimic. El, deși părea la fel de șters și de neinteresant din toate punctele de vedere, ca și majoritatea funcționarilor guberniali, fusese și prima dată căsătorit cu o femeie foarte frumoasă, așa încît pe bună dreptate, cei din jur se minunau, întrebîndu-se nedumeriți: ce-or fi găsit femeile astea la dînsul?

Și iată că cea de a doua frumoasă de nevastă, fără nici o pricină, pur și simplu din senin, a prins o ură înverșunată pe fiul din prima căsătorie a funcționarului, un biet băiețan în vîrstă de șapte ani. Nu-i adresa nici un cuvînt, îl ocolea și ori de cîte ori trecea înîmplător pe lângă el se prefăcea că nici nu-l vede. Temîndu-se pe semne de nevastă-sa, funcționarul începu și el de la o vreme să-și ocolească feciorul, neluîndu-l în seamă și lăsînd să se înțeleagă că nu-i pasă de el și nici nu i-a păsat vreodată. Bietul băiat, care de felul său era vesel și prietenos, deveni dintr-o dată tăcut, nu mai scotea o vorbă și se însingură pînă la urmă în așa hal, încît puteai să juri că în casa aceea nu există pictor de copil.

Îndată după nuntă s-a hotărît că băiatul va fi mutat din odaia tatălui său și va dormi pe o canapea din salon, o încăpere mică de lângă sufragerie, cu draperii și fotolii de catifea albastră. Copilul avea însă un somn agitat și în fiecare noapte zvîrlea cît colo plapuma și cearceaful. Cîrînd, frumoasa stăpînă îi spuse fetei din casă:

— E o porcărie ce se-ntîmplă aici! O să strice catifeaua canapelei! Nastasio, așterne-i jos pe salteluța aceea pe care ți-am poruncit s-o pui în cufărul al mare din coridor, cu lucrurile răposatei cucoane!

Și băiatul, în totală lui singurătate, singur-singurel pe lumea asta mare, începu să ducă o existență de sine stătătoare, complet separată de viața celorlalți din casă, o existență nebagată de nimeni în seamă, neauziată, searbădă, mereu aceeași, ceas după ceas și zi după zi...

Iată-l: stă liniștit într-un ungher al salonului, desenează căsuțe pe tablă ori citește silabisind în șoaptă aceeași cântărică veche, cu poze, cumpărată încă pe vremea cînd trăia maică-sa. Apoi se ridică sfios, se apropie de geam și privește afară...

De dormit doarme pe jos între canapeaua de catifea albastră și un ghiveci uriaș din care se resfrîng crengile unui palmier. Seara își așterne singur culcușul, iar dimineața, tot singur îl strînge cu grijă, îl face sul și-l duce în coridor, în cufărul mamei...

Tot acolo, în cufărul acela își ține și tablă, și cântărică, și celelalte lucruri care i-au mai rămas...

VITRINA

O poveste de dragoste

Șoferul unui camion, proprietate colhoznică, poate fi și eroul unei aventuri sentimentale, cu discreția și profunzimea unui nou personaj chehovian, pare a ne spune G. Semionov, în povestirea lui „Femei tandre”. Și într-adevăr, Ribin se dovedește pe parcursul istorisirii un îndrăgostit care nu știe cum să-și manifeste sentimentele față de obiectul iubirii sale, Alexandra Vasilievna, președinta colhozului.

Titlul povestirii ni se pare malițios. Tandrea este mai degrabă apanajul șoferului, decît al femeii, sau chiar al femeilor pe care le-a înîlnit el în viață. E adevărat că povestirea nu amintește deloc despre prima lui soție și nici despre motivele despărțirii lor, dar Ribin este tatăl a trei copii, pe care nu se pricepe să-i îngrijească, dar nici nu se gîndește să-i abandoneze în vreun fel. Propunerea surorii lui, care locuiește la Moscova, de a-i ceda unul dintre copii i se pare chiar neferescă.

Eroul povestirii este surprins în ajunul

V. Goriaev. Ilustrație la nuvela lui N. V. Gogol „Portretul”.

unei călătorii la centrul raionului, cu scopul de a o transporta pe Alexandra Vasilievna la o consfătuire. Autorul este zgîrcit în amănunte și de aceea cititorul poate doar presupune istoria acestei iubiri. Pregătirile și emoția lui Ribin prilejuite de călătorie ne ajută să înțelegem că pasiunea lui este veche și constantă și că trebuia deci să se fi manifestat.

Gîndul la o călătorie împreună cu Alexandra Vasilievna îl înflorează, îl neliniștește pe acest bărbat matur, tăcut și serios, care își iubește meseria și o practică cu talent. Își imaginează ce s-ar putea eventual întîmpla pe drum, pentru ca Alexandra Vasilievna să-și dea seama de pasiunea lui și să răspundă unei așteptări atât de mult prelungite. Își face toaleta cu multă grijă, încă din ajun, își pune costumul bun și se prezintă astfel în fața ei cu speranța că vreme de câteva ore vor fi singuri. Alexandra Vasilievna nu observă nici ținuta sărbătorească a șoferului și nici emoția lui. Îi comunică netulburată că vor avea alți doi pasageri, o mamă cu copilul ei, care trebuie internat de urgență la spitalul raional. Iluziile lui Ribin se prăbușesc din nou, într-o tăcere de gheață. Dar ca orice îndrăgostit, Ribin își revine în cursul călătoriei și își clădește din nou, pe terenul încă plin de molozul catastrofei, alte speranțe.

Alexandra Vasilievna ia parte la lucrările conferinței și aici îi este dat să se înîlnească cu fostul ei coleg de facultate, Serghei Nikolski. Serioza i-a fost, însă, mai mult decît coleg de facultate. El a iubit-o cîndva, cu o dragoste pălîmășă, ce nu s-a stins nici pînă astăzi, cu toate că Alexandra Vasilievna l-a preferat pe un altul, din motive neprecizate, ca totdeauna în astfel de împrejurări. Acum e, însă, liberă și înîlînirea îi face mai mult decît plăcere. De aceea pe Ribin îl așteaptă o nouă deziluzie, atunci cînd Alexandra Vasilievna îi va comunica hotărîrea ei de a rămîne în oraș, fără mașină și fără șofer.

I. L.

*) G. Semionov: „Femei tandre”. Revista „Znamia” nr. 2/65.

MICA ISTORIE LITERARĂ

Cum arăta Dante?

Antropologul italian Frasseto a declarat de curînd că basorelieful de pe mormîntul lui Dante din Ravenna nu corespunde pe deplin cu imaginea autentică a marelui poet. Înainte de a ajunge la această concluzie, antropologul italian a studiat părțile ce se păstrează încă din scheletul lui Dante, masca lui mortuară, portretele ce i s-au făcut în viață. În legătură cu afirmațiile lui Frasseto, röntge-

nologul sovietic D. Rohlin arată următoarele:

„Frasseto a stabilit mai întîi, după coastele scheletului, că Dante a fost de statură mijlocie. Spinarea lui încovoată nu-i permitea evident, să se aplece... Era o formă foarte gravă de deformare ca urmare a spondilozei.

Foarte originală era conformația capului său. Feasta mare, cu fruntea dreaptă și înaltă contrasta puternic cu maxilarul superior, care era, relativ, mic

(maxilarul inferior nu s-a găsit în mormînt).

Chipul lui Dante se deosebea prin aceea că era asimetric. Ambele orbite erau înalte, dar de formă și mărime diferite, ca și oasele lungi ale nasului. Dealtfel partea dreaptă a craniului era, în general, ceva mai mare decît partea stîngă. Toate aceste particularități, înregistrate de Frasseto, nu permit, se înțelege, să se treacă la reconstituirea chipului lui Dante în amănunt, dar ele sînt concludente pentru a fixa particularitățile și trăsăturile lui.

Antropologul italian are dreptate cînd cere să se înlătorească basorelieful de pe mormîntul poetului. Basorelieful necorespunzător a fost înlocuit cu o altă sculptură, de Vela. Acest bust puțin cunoscut, s-a aflat pînă acum la muzeul din Torino”.

Un exemplar unic

Nu de mult, muzeul „Nikolai Ostrovski” din Moscova s-a îmbogățit cu un exponat de mare valoare. Colonelul Borivoie Neșkoviici a dăruit muzeului singurul exemplar ce se mai păstrează

încă din prima traducere a romanului „Așa s-a călit oțelul”, în limba sîrbă. Valoarea lui este cu atât mai mare cu cît exemplarul poartă data anului 1940, dacă ținem seama de faptul că romanul a apărut, în limba rusă, în 1935, putea spune că el reprezintă una din primele traduceri integrale ale romanului lui Nikolai Ostrovski, realizată peste granițele Uniunii Sovietice.

Iată acum și istoria apariției romanului în limba sîrbă. Traducerea poartă semnătura lui Dragutin Kostici, fiul unui preot care a participat nemijlocit la luptele împotriva turcilor, condamnat mai tîrziu la moarte de autoritățile austriece, pentru lupta lui împotriva noilor ocupații.

Fiul preotului a continuat tradițiile revoluționare ale familiei și încă de pe băncile facultății de drept a intrat în rîndurile mișcării muncitorești. După terminarea studiilor a apărut ca avocat al apărărilor în numeroase procese intentate comunistilor. În urma acestui fapt, Dragutin Kostici a fost și el la rîndul lui întemnițat. În închisoare a învățat limba rusă și la terminarea pedepsei a început să traducă, pentru presa ilegală a Partidului comunist, articole din „Pravda”.

Almanahul pe anii 1936-37 al ziarului „L'Humanité” l-a pus în contact cu romanul lui Ostrovski. Cele câteva capitole traduse în franțuzește l-au entuziasmat și l-au determinat, după procurarea romanului în limba rusă, să-l traducă integral în limba sîrbă. Opera de traducător s-a dovedit, însă, mai puțin anevoioasă decît încercările de a găsi o editură pentru publicarea volumului. Pînă la sfîrșit, Dragutin a reușit să-l convingă pe anume Medjorevici, proprietar de tipografie, să-i imprime cartea pe contul lui personal.

Și iată că, într-una din zile, Dragutin s-a înfățișat la Borivoie Neșkoviici triumfător: aducea cu sine un exemplar din traducerea ce mirosea încă a cerneală. Neșkoviici a păstrat acest exemplar, pentru că celelalte 5.000 au fost confiscate de poliție chiar la sediul tipografiei, imediat ce au fost tipărite. De abia după bombardamentele aviației hitleriste asupra Belgradului, comunistii au reușit să intre în posesia întregului tiraj, atacînd sediul poliției din capitala Iugoslaviei. Cărțile și-au făcut imediat drum spre detașamentele de partizani, dar traducătorul a rămas multă vreme necunoscut, pentru că poliția smulsese coperta și prima pagină a cărții cu numele lui Dragutin.

EDITORIALE

„Biblioteca de poezii alese”

Amatorii de poezie din Uniunea Sovietică s-au atașat de colecția pe care o tipărește editura „Molodaia Gvardia”, cu titlul „Biblioteca de poezii alese”. Fiecare număr al „Bibliotecii” se bucură de faavoarea cititorilor, din care cauză librăriile satisfac cu greutate cererile cititorilor.

Se înțelege că pasiunea cititorilor pentru „Biblioteca de poezii alese” este întîrțită de selectarea cu grijă a autorilor ce sînt publicați în cadrul colecției. Lista poezilor cuprinde, pe anul în curs, cîteva nume de prestigiu din generația mai veche: S. Esenin, S. Marsak, M. Riiski, A. Prokofiev și alții. În afară de aceștia, pe copertile acestei „Bibliotecii” vor apărea numele poezilor M. Lukonin, E. Gamjatov, E. Vinokurov, Maia Borisova, Vl. Gordeicev, A. Jigulin și alții.

Doă cifre ne vor edifica pe deplin asupra succesului „Bibliotecii de poezii alese”: tirajul total a atins un milion de exemplare în 1964 și va atinge două milioane în 1965.

cartea

PE HARTĂ U.R.S.S.

Noi obiective în Kazahstan

În ultimii ani în Kazahstan au fost construite peste o mie de mari întreprinderi și ateliere, printre care adevărați giganți industriali, cum sînt combinatul de înobilare a minereurilor din Sokolovo-Sarbai și combinatul de titan-magneziu Ust-Kamenogorsk, uzina siderurgică din Karaganda, uzina de aluminiu din Pavlodar etc.

În același timp, prin intrarea în funcțiune a unor puternice centrale, Kazahstanul a cunoscut o considerabilă sporire a potențialului său energetic.

Construcția de căi ferate și autostrăzi a luat un ritm impetuos. Bogatele zăcăminte de petrol și gaze din peninsula Mangișlak sînt exploatate din ce în ce mai intens. Un mare centru al producției de îngrășăminte fosfatice se află în construcție în munții Karatau.

Toate acestea au făcut ca R.S.S. Kazahă să poată aduce acum o contribuție importantă la producția de fontă, coals, cauciuc sintetic, aluminiu, titan și magnezium a Uniunii Sovietice. După cum trebuie remarcat faptul că Kazahstanul produce astăzi excavatoare, transformatori de forță, motoare electrice, un vast sortiment de cabluri, țevi de fibrociment, utilaj pentru industria minieră, mașini agricole, instalații frigorifice și multe alte tipuri de echipament industrial.

În total, anunță „Kazahstanskaia Pravda” de unde am împrumutat cifrele de mai sus, în ultimii șase ani potențialul economic al republicii a sporit cu un volum de fonduri fixe evaluat la circa 11 miliarde de ruble.

INDUSTRIE EXTRACTIVĂ

Prevenirea exploziilor

De cîteva ani într-un laborator al Institutului de mine al Academiei de Științe a U.R.S.S. se fac experiențe într-o problemă interesantă și mai ales de perspectivă: specialiștii caută să afle dacă e posibilă prevederea și prevenirea erupțiilor în mine.

Vrtejurile subterane, cum le numesc minerii, au pricinuit omenirii de-a lungul anilor daune mari. Iată numai cîteva exemple. Acum 131 de ani, la 18 mai 1834, într-o mină din bazinul carbonifer al Loirei s-a petrecut o catastrofă de mari proporții. Spre sfîrșitul zilei, minerilor li s-a părut că stratul de cărbune din abataj prinsese grai: trosnea și șuiera, de parcă ar fi vrut să spună ceva. Oamenii ascultau înspăimîntați „șoaptele” enigmatice. Cu fiecare oră zgomotele se accentuau. În cele din urmă din strat au început să se desprindă bucăți de cărbune și, de undeva din adine, să răzbată zgomote surde. Apoi cărbunele a explodat: milioane de bucăți au fost aruncate cu o forță colosală de un jet de gaze.

Spre sfîrșitul veacului al XIX-lea se înregistraseră 2000 de erupții brusce de cărbune și gaze. Iar la 17 noiembrie 1904 a fost înregistrată încă o catastrofă, de proporții și mai mari. La o mină din Columbia britanică au fost aruncate în abataj, în răstimp de cîteva clipe, 3.500 tone de cărbune și 700.000 metri cubi de metan, îngropînd în mină cîteva sute de oameni.

Cauza principală a erupțiilor ar fi, se spune, presiunea rocilor și a gazului dintre straturi. Proprietățile fizico-mecanice ale cărbunelui și structura straturilor au, de

asemenea, legătură directă cu cauzele exploziilor brusce.

S-au făcut și se mai fac și azi nenumărate experiențe în vederea „îmblînzirii” monstrului subteran care a secerat atîtea vieți. La Institutul de mine al Academiei de Științe a U.R.S.S. există o comisie specială de luptă împotriva exploziilor subterane. Practica a recomandat ca un mijloc eficace de apărare împotriva exploziilor subterane straturile de protecție. Iată în cîteva cuvinte despre ce este vorba. Dacă în vecinătatea stratului periculos se află unul „inofensiv” se poate obține prin exploatarea preventivă a acestuia din urmă degazificarea celui care amenință să explodeze. Se folosește, de asemenea, metoda așa-numitei explozii de scuturătură. Aceste explozii provoacă „descărcarea” nepericuloasă a stratului amenințător. Efecte similare se obțin și prin săparea de sonde cu diametrul de 20—30 centimetri.

Mai importantă este însă prevederea exploziilor în scopul prevenirii lor. Specialiștii de la institutul sovietic de mine folosesc în acest scop o metodă seismo-acustică. Geofonul, aparatul realizat pe baza acestei metode, este un fel de stetoscop cu care se poate „asculta” masivul de cărbune.

Pentru viitor specialiștii sînt de părere că orice lucrător în mină va putea să prevadă exploziile. Ba, mai mult, va învăța după toate probabilitățile să le folosească, să facă din ele un aliat de nădejde.

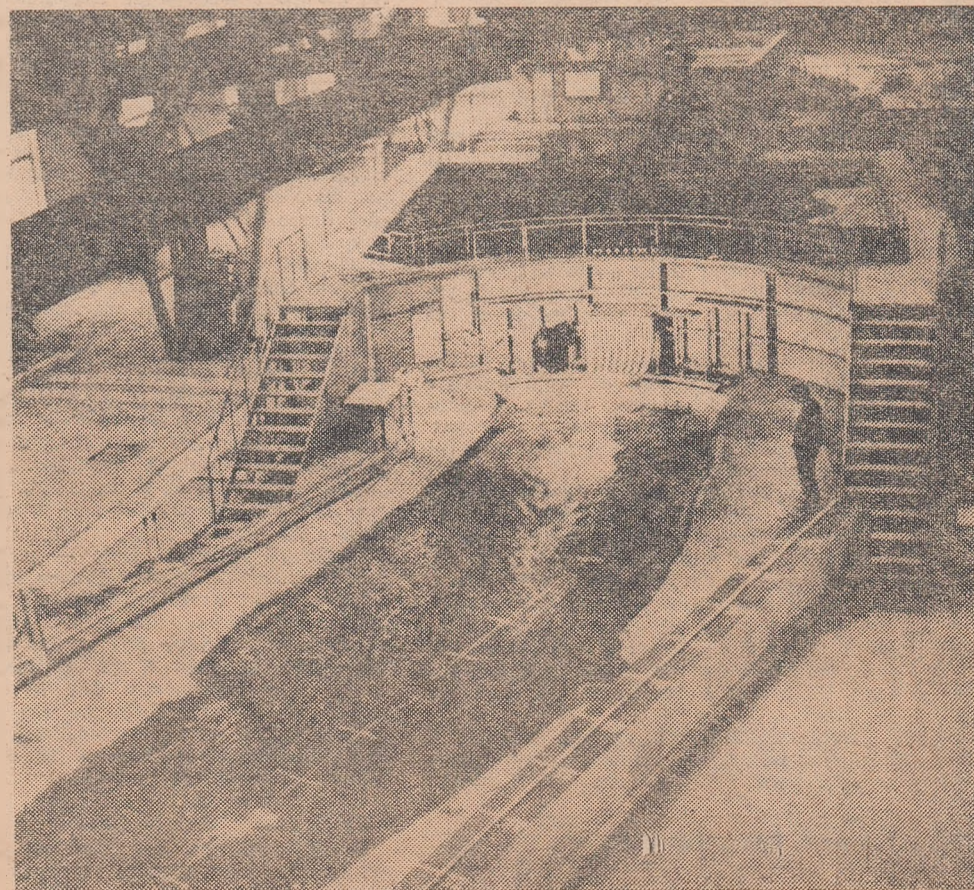
ENERGETICĂ

Cea mai mare hidrocentrală din lume

A devenit aproape un loc comun să spui astăzi că fluviile siberiene au un formidabil potențial energetic. Malurile lor răsună mereu de vuietul unor explozii și taiga se supune, făcînd drum prospecto-riilor și inginerilor.

Construcții siberieni de centrale electrice au toate motivele să-și amintească cu un sentiment de legitimă mîndrie de celebrele cuvinte ale lui Lenin: „Comunismul înseamnă puterea sovietică plus electrificarea întregii țări”. Căci ei au contribuit și contribuie din plin la traducerea în viață a postulatului leninist. Recent, Institutul de hidrotehnică „Vedenev” din Leningrad a construit macheta viitoarei centrale hidroelectrice Saian-Șusenskoie. Macheta are trei metri înălțime, zecce metri lățime și cincizeci de metri lungime.

Autorii proiectului verifică amănunțit exactitatea calculelor lor și studiază toate capriciile Ieniseiului, astfel ca să evite orice eroare la construcția centralei. Între timp, inginerii și birourile de proiectare de la uzinele „Elektrosila” și „Al XXII-lea Congres al P.C.U.S.” schițează proiectele generatoarelor și turbinelor hidraulice ale viitorului gigant energetic, care va fi cea mai mare centrală hidroelectrică din lume, edificată pe locul unde odinioară Lenin a trăit în deportare.

Impresionanta machetă a hidrocentralei Saian — Șusenskoie

CONSTRUCȚII

Un spital pentru... mașini

Nu departe de stația de metro Avtozavodskaja se ridică clădirile, recent construite, ale unei noi întreprinderi moscovite, căreia nu i s-a dat încă un nume. Este vorba de una din cele mai mari întreprinderi de reparații de mașini folosite în domeniul construcțiilor din capitala Uniunii Sovietice cuprinzînd deocamdată, un atelier de echipament nestandardizat și un atelier pentru motoare, ambele înzestrate cu utilaj ultramodern. În curînd în noua întreprindere vor începe însă să funcționeze și o forjă, un atelier de modele, unul termic și unul de galvanizare.

În ce privește specializarea, a declarat reporterilor A. Moghilevski, inginerul șef al uzinei, întreprinderea este unică în țară. Ea se va îngriji de repunerea în funcțiune și completa renovare a buldozerelor, excavatoarelor, macaralelor și diverselor motoare folosite pe șantierele de construcție, precum și de fabricarea unor modele experimentale.

Încă de pe acum uzina se dovedește un prețios sprijin pentru muncitorii și tehnicienii care lucrează în domeniul construcțiilor. Axele tractoarelor, uzate de intemperii sau de îndelunga folosință, își recapătă cu repeziune diametrul normal prin adăugire de metal, operație executată de unul din numeroasele aparate cu care este echipată întreprinderea, șenilele excavatoarelor sînt înlocuite, motoare aparținînd celor mai diferite mașini sînt revizuite și înzestrate cu piesele necesare, carcassele deteriorate în timpul lucrărilor sînt ajustate devenind ca noi...

În scurtă vreme, „spitalul” mașinilor de construcție va repune anual în stare de funcționare aproximativ 500 de buldozere, 650 de excavatoare și peste 2 000 de motoare de diverse tipuri.

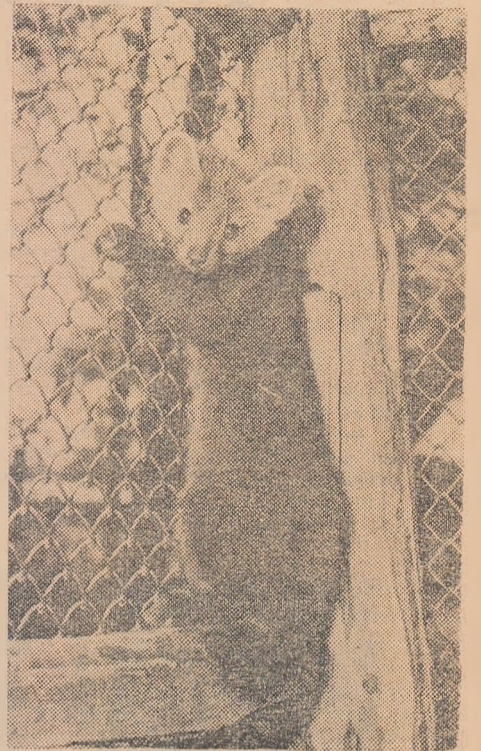
ZOOTEHNIE

Aurul viu

Blănurile sovietice se bucură pe piața mondială de o bună apreciere. Judecînd după producția fermelor de animale cu blană industrializabilă, U.R.S.S. ocupă locul al doilea din lume, după S.U.A. Pe cuprinsul ei există la ora actuală 100 de sovhozuri și 240 de gospodării cooperative în care cresc cîteva milioane de animale; nuri, vulpi albastre, zibeline, vulpi argintii, nutrii. Marile sovhozuri

„Kolski” din regiunea Murmansk, „Lesnoi” din ținutul Altai, „Pușkinski” din regiunea Moscova, „Solovievski” din regiunea Sahalin etc. dau fiecare pînă la 60 000 de blănuri anual. Toate sînt înzestrate cu utilaje moderne care ușurează mult munca crescătorilor de animale.

Atît Uniunea Sovietică cît și alte țări exportatoare de blănuri scumpe acordă multă atenție creșterii nureilor negre și colorate. Blana acestui mamifer semiacvatic este extrem de căutată și reprezentată, în valoare bănească, 75 la sută din comerțul mondial de blănuri. Uniunea Sovietică achiziționează din alte țări nurei femele pentru a îmbunătăți specia indigenă. Nu de mult la Moscova și Le-

O comoară a Iakutiei — zibelinea

ningrad au sosit cu avionul din Statele Unite 2 000 de nurei colorate.

În ultima vreme sînt foarte căutate și alte două animale cu blană scumpă: vulpea albastră și samurul negru. Acesta din urmă trăiește numai în Uniunea Sovietică, în sovhozurile „Pușkinski” și „Saltikovka” din regiunea Moscova, și „Biriulinski” din R.S.S.A. Tătara. Blănurile lui sînt mai prețuite decît aurul. La ultimul tîrg de la Leningrad au fost vindute cîteva blănuri de samur negru cu cîte 500 de dolari bucată.

În incheiere, cîteva cuvinte despre vulpea neagră-argintie. Această marfă tradițională sovietică este foarte solicitată, îndeosebi de firmele japoneze, care au achiziționat din U.R.S.S. un număr de vulpi vii în scopul îmbunătățirii speciei japoneze de vulpi negre-argintii.

PENTRU TURIȘTI

Suveniruri din Moscova

Marele număr de turiști care vizitează în fiecare an Moscova își exprimă admirația nu numai față de frumusețile capitalei Uniunii Sovietice, față de interesantele obiective cercetate, dar și față de suvenirurile pe care magazinele de specialitate le oferă sub cele mai variate aspecte. Dar iată că, dată fiind afluența de vizitatori și multitudinea gusturilor, cei ce se preocupă de fabricarea suvenirurilor s-au văzut puși în fața unei dileme. Numărul cadourilor care să amintească de Moscova trebuia nu numai considerabil sporit, dar și sortimentele îmbogățite.

Problema a fost preluată de ziarul sovietic de seară „Vecerneaia Moskva” care, împreună cu organizația „Inturist” și Ministerul comerțului al R.S.F.S.R. a organizat un concurs intitulat „Pentru cel mai reușit suvenir din Moscova”. La concurs au fost prezentate 1273 de propuneri: păpuși, insigne, brelocuri, sculpturi, desene, statuete etc., etc. Dintre acestea juriul a ales 44 de modele, decernînd tot atîtea premii realizatorilor lor, printre ele numărîndu-se și cinci premii întîi.

Cele mai apreciate suveniruri, care urmează să fie produse în serie, aparțin lui Alexandr Panin, student la Școala artistică industrială din Moscova, care a primit premiul întîi pentru colecția sa de soldați în miniatură intitulată „Gloria militară rusă” și lui Valeri Egorov, student la aceeași școală, care s-a prezentat la concurs cu o copertă din lemn pentru albumul „Suzdal”.

Un deosebit interes printre membrii juriului l-au trezit și lucrările lui V. Osvenski, autorul unei colecții de creioane. Fiecare piesă se termină cu o copie miniaturală a unui turn al bisericii Vasili Blajenii, splendid monument al arhitecturii ruse din secolul XVI și permanentă atracție pentru turiștii din întreaga lume.

Un aventurier în sutană — RĂSPUTIN

(III)

(urmare din numărul trecut)

Intr-un rînd, mama mea, cneaghina Iusupova, îl preveni pe țar că marele număr de funcționari superiori cu nume germane de pe lângă curte produce o impresie proastă asupra opiniei publice.

— Ce pot să fac, prințesă? — îi replică el. — Toți îmi sînt foarte devotați. E adevărat că unii dintre ei au început să-și iasă din minți din pricina bătrîneții. Să-l luăm, de exemplu, pe bietul Friederich, minis-

F. F. Iusupov-senior, destituit din funcția de general-guvernator al Moscovei în urma intrigilor clicii germane

trul curții. Zilele trecute s-a apropiat de mine, m-a bătut pe umăr și m-a întrebat: Și pe tine te-au invitat la dejun?

*

În 1915, țarul îl numi pe tatăl meu general guvernator al Moscovei. Dar el nu rămase multă vreme în această funcție. Un singur om nu putea lupta împotriva camarilei germane care pusese mina pe toate posturile de conducere. Văzînd în jurul lui numai spionaj și trădare tata luă cele mai aspre măsuri spre a apăra Moscova împotriva uneltirilor dușmanului. Dar majoritatea miniștrilor, care fuseseră numiți cu sprijinul lui Rasputin, erau germanofili și se împotriveau, firește, dispozițiilor date de generalul guvernator. Indignat de împotrivirea sistematică a membrilor guver-

nului, tata plecă la Cartierul general al armatei, unde avu o discuție cu țarul în prezența comandantului suprem al armatei, a ofițerilor superiori din marele stat major și a unor miniștri.

El expuse cu acest prilej adevărata situație pe care o găsisse la Moscova, dădu mai multe exemple și chiar numele inovațiilor. Expunerea lui înflăcărată produse stupoare. Din păcate, însă, nu-și atinse obiectivul. Clica germană care-l înconjură pe țar era deajuns de influentă spre a putea șterge într-o clipă impresia făcută de raportul generalului guvernator. După ce se întoarse la Moscova, tatăl meu află că fusese destituit din funcție.

Cam în același timp, pe la sfîrșitul lui august 1915, se anunță oficial că marele duce Nikolai Nikolaevici fusese demis din funcția de comandant suprem al armatei și trimis pe frontul din Caucaz; comanda armatei fusese preluată de însuși țarul. Știrea stîrni nemulțumire. Se știa că importanta hotărîre fusese luată sub presiunea „starețului”, că era rodul intrigilor acestuia. Deși țarul nu i se împotriveau aproape deloc, Rasputin preferase totuși să aibă o totală libertate de acțiune și de aceea îl trimisese la Cartierul general al armatei. În schimb, Rasputin începu să se ducă aproape zilnic la Țarskoe Selo. Sfaturile și părerile lui aveau putere de lege și erau imediat comunicate la Cartierul general. Nici o hotărîre militară mai importantă nu era luată fără aprobarea prealabilă a lui Rasputin. Țarina avea în el o încredere fără margini și-l punea la curent cu cele mai mari secrete de stat. Prin intermediul ei, Rasputin era astfel adevăratul stăpîn al Rusiei.

Marii duci și cei mai de seamă reprezentanți ai aristocrației se gîndeau în ascuns s-o înlăture pe țarina din fruntea statului și s-o oblige să se retragă la mînăstire. Pe Rasputin voiau să-l deporteze în Siberia, iar pe țar să-l detroneze și să-l pună pe tron pe prințul moștenitor. Toți complotau, inclusiv corpul generalilor.

În 1916, situația de pe front deveni și mai grea; țarul era tot mai slab, mai lipsit de voință din pricina doctorilor care i se administrau la recomandarea lui Rasputin. Puterea „starețului” ajunsese la apogeu. Acum nu se mai mulțumea să demită și să numească miniștri și generali și să țină în subordine chiar cele mai înalte fețe bisericești. Țîntea mult mai departe.

După nenumărate încercări, care se dovediseră zadarnice, nimeni nu mai spera să poată deschide ochii țarului și țarinei. Cum putea fi totuși scăpată Rusia de această sinistru figură? Era o întrebare pe care, în afară de mine, și-o mai puneau marele duce Dmitri Pavlovici și deputatul în Duma de stat, Purișkevici. Fără să ne fi consultat, ajunsese toți trei la aceeași concluzie: Rasputin trebuia înlăturat cu orice preț, chiar printr-un asasinat.

Știam că în timp ce fusese președinte al Consiliului de miniștri, Vladimir Nikolaevici Kokovțov îl conjurase pe țar să-l deporteze pe Rasputin în Siberia. Care fusese, însă, rezultatul? Rasputin telefonase numaidecît unui bun prieten de-al lui Kokovțov și îi spusese batjocoritor:

— Prietenul tău a încercat să-l sperie pe tătucu. I-a sporovăit vrute și nevrute despre mine, dar n-a avut succes. Tătucul și mămuca mă iubesc ca și pînă acum. Poți să-i comunicî asta din partea mea lui Vladimir Nikolaevici.

Și, curînd, sub presiunea lui Rasputin și a clicii lui, Kokovțov fusese destituit.

Într-o zi, președintele Dumei de stat, Rodzianko, îmi mărturisî:

— Ce poți să faci cînd toți miniștrii și toți cei din anturajul țarului sînt creaturi ale lui Rasputin? Singurul mijloc de a scăpa de acest ticălos ar fi asasinarea lui, dar nimeni n-are în Rusia curajul s-o facă. Dacă n-aș fi așa bătrîn, nu m-aș da în lături.

Cuvintele lui Rodzianko mă întăriră în hotărîrea pe care o luasem. Dar nu e deloc ușor să progătești cu sînge rece o crimă!

Acasă la „stareț”

Marele duce Dmitri se afla la Cartierul general al armatei. În lipsa lui mă întîl-

Semianalfabet,
desfrînat și hoț,
călugărul
de la Pokrovsk.
a fost timp de
un deceniu un fel
de „suprațar” al Rusiei

neam des cu căpitanul Suhotin, care fusese rănit și venise la Petersburg să se trateze. Am mărturisit acestui bun prieten intenția mea și l-am întrebat dacă era dispus să mă ajute. Suhotin mi-a răspuns fără să șovăie că-mi dă tot sprijinul.

Chiar în ziua acestei discuții hotărîtoare, s-a întors în oraș și Dmitri, care mi-a făcut imediat o vizită. Și din primul moment mi-a mărturisit că se gîndea de mult să-l înlăture pe Rasputin, dar că nu vedea încă cum s-ar putea face asta.

Seara, a trecut pe la mine Suhotin. I-am relatat discuția cu marele duce și am început să elaborăm planul de acțiune. Urma ca eu să mă apropiu de Rasputin, să încerc să-i ciștig încrederea ca să aflu ce planuri politice avea.

Bineînțeles, nici unul din noi nu respingea aprioric ideea unei înlăturări pașnice a sinistrei creaturi, dîndu-i, de pildă, o mare sumă de bani. Pentru cazul că am fi trebuit să recurgem, însă, la violență, hotărîrăm să stabilim din vreme planul. Eu am propus să tragem la sorți ca să vedem cine trebuie să-l ucidă pe „stareț” cu un foc de revolver.

Peste cîteva zile, o prietenă de-a mea, domnișoara G., în casa căreia îl cunoscusem pe Rasputin în 1909, mă invită telefonic să vin în ziua următoare la mama ei, unde avea să vină și Grigori Efimovici, care dorea foarte mult să vorbească cu mine.

Împrejurarea era cit se poate de bine venită, deși n-aș fi vrut să abuzez de prietenia domnișoarei G. care, evident, nu bănuia de ce acceptasem atît de grăbit invitația.

A doua zi m-am înființat, deci, la familia G. unde, curînd, se ivi și „starețul”. Se schimbase mult, se îngrășase și se buhăise. Purta o cămașă de mătase albastră brodată și pantaloni largi de catifea. Se comporta și mai grosolan, și mai nerușinat decît înainte.

Cînd mă văzu, zîmbi mulțumit de el, îmi făcu cu ochiul și mă sărută. Abia mi-am putut ascunde dezgustul pe care mi-l pricinui atingerea lui. Era cam îngrijorat, se vedea că-l frămînta ceva. În timp ce se plimba nervos prin încăpere sună telefonul.

— Cred că pe mine mă caută — rosti neliniștit Rasputin. — Du-te și vezi tu cine e — îi porunci el domnișoarei G.

Aceasta se ridică supusă de pe scaun. Nu părea deloc șocată de tonul folosit de Rasputin.

Într-adevăr, telefonul era pentru „stareț”. După o discuție de cîteva minute, se întoarse agitat și plecă numaidecît.

După această ciudată comportare hotărîi să nu caut cu tot dinadinsul să mă văd cu el, ci să aștept să facă el primul pas.

Lucru care se întîmplă mai repede decît credeam. Chiar în aceeași zi domnișoara G. îmi trimise un bilețel în care-mi transmise scuze din partea lui Rasputin pentru plecarea lui neașteptată și mă rugă să-i fac o vizită și a doua zi și să aduc neapărat chitara, deoarece „starețul” aflase că știu să cînt la acest instrument și voia să mă asculte. Am acceptat numaidecît invitația. Și cum am sosit primul la întîlnire, am profitat de prilej ca s-o întreb pe gazdă de ce plecase Rasputin atît de repede în ajun.

— A fost înștiințat că o problemă foarte importantă luase o întorsătură neplăcută. Dar acum lucrurile s-au aranjat. Grigori Efimovici a tunat și a fulgerat, cei de „acolo” s-au speriat și au cedat.

— De unde de „acolo”? — m-am interesat eu.

— De la Țarskoe Selo — a răspuns, puțin încurcată, interlocutoarea mea.

În cele din urmă am aflat că „problema” care-l preocupase atît de mult era numirea lui Protopopov ca ministru al Afacerilor Interne. Clica lui Rasputin îl susținea pe Protopopov, dar un alt grup încercase să-l convingă pe țar să numească pe altcineva. Fusese, însă, deajuns ca „starețul” să se ducă la Țarskoe Selo pentru ca să obțină ce voia.

De data aceasta, Rasputin veni la doamnele G. foarte bine dispus.

Relațiile dintre noi, necesare pentru realizarea planului meu, începură să evolueze cum nu se poate mai bine. Dar apropierea de Rasputin mă scîrbea. După

fiecare întîlnire mă simțeam, parcă, mînjit cu noroi.

Într-o zi domnișoara G. mă întrebă nedumerită:

— Mă mir că nu vă e rușine? Grigori Efimovici așteaptă să-i facem o vizită împreună.

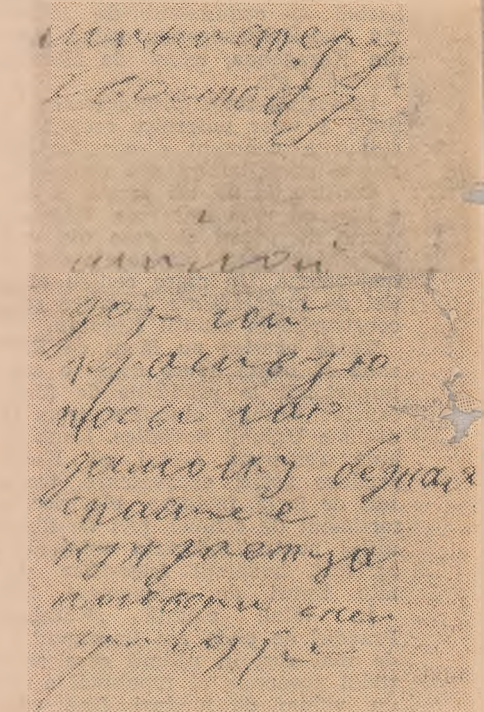
Am acceptat să mergem a doua zi la „stareț”.

— În sfîrșit, ai venit! — mă primi Rasputin. — Începusem chiar să mă supăr. Cîte zile m-ai făcut să te aștept!

Casa lui părea o locuință de mic burghez înstărit.

Ne servi el însuși cu ceai.

La un moment dat un servitor aduse în salon un uriaș coș cu flori, cu un bilețel ascuns între ele.

Facsimilul unui „bilețel” — o intervenție a lui Rasputin în favoarea unui protejat al lui.

Rasputin nici nu-l învrednici cu o privire.

— Grigori Efimovici — am observat eu — vi se trimite flori ca unei primadone celebre.

— Eh, toate muierile astea sînt niște proaste, mă răsfață, în fiecare zi îmi trimit flori — răspunse el zîmbind, după care se adresă domnișoarei G.: — Trece în camera de alături. Am ceva de vorbit cu el.

Cum am rămas singuri, Rasputin și-a tras scaunul mai aproape de mine și m-a prins de mînă.

— Ei, ce zici, prietene, îți place la mine? Vino mai des, n-o să-ți pară rău.

Apoi mă privi țîntă în ochi.

— Nu te teme de mine — continuă el pe un ton lingușitor. — Cînd ai să mă cunoști mai bine ai să-ți dai seama ce fel de om sînt. Dacă mă ascultă tătucul și mămuca n-o să fie nici un păcat ca și tu să mă ascuți. Am să mă văd astăzi cu ei și am să le spun că ai bătut ceaiul la mine. Au să fie foarte mulțumiți.

Mic nu-mi suridea, însă, de fel ca la Țarskoe Selo să se afle despre vizita mea la Rasputin. Și de aceea i-am spus:

— Ascultă, Grigori Efimovici. Mai bine să nu le vorbești despre mine. Dacă pîrînții mei ar afla că te vizitez, n-ar fi bucuroși.

Rasputin îmi făgădui să nu spună nimic. Apoi începu să discute politică și să critice Duma de stat.

— Cei de acolo nu fac decît să mă vorbească de rău și asta îl mîhneste pe țar. Dar n-o să mai dureze mult. Am de gînd să dizolv Duma și să-i trimit pe deputați pe front. Acolo au să vadă ei ce au făcut și au să-și aducă aminte de mine.

F. F. Iusupov

(Va urma)

Un film ieșit din comun

La „Lenfilm“, regizorul F. Ermier, scenariștii V. Vladimirov și M. Bleiman, operatorii M. Maghid și L. Sokolski realizează un mare film documentar-artistic, intitulat „Judecata istoriei“. Prin concepția și conținutul său filmul iese din comun. Personajul central nu e un actor, ci Vasili Vitalievici Șulghin, despre care, însă nu se poate spune că „joacă“. Nu, el a adus pe platoul de filmare biografia-i dramatică, amintirile și mai ales dorința de a scruta din nou, cu ajutorul cinematografului, trecutul îndepărtat, gravele lui greșeli față de patrie, dorința de a vorbi deschis. Uneori chiar de a-l combate pe V. V. Șulghin cel de dinainte, membru în Duma de Stat, șeful aripei ei de extremă dreaptă, redactor al ziarului reacționar „Kievleanin“, apoi înrăit dușman politic al Puterii sovietice. Pe acel Șulghin care, împreună cu Gucikov, a primit din mână țarului, la 2 martie 1917, declarația de abdicare, iar după aceea a fost unul dintre organizatorii armatei albe contrarevoluționare. De atunci a trecut aproape o jumătate de veac. După ce și-a ispășit pedeapsa pentru activitatea lui antisovietică, V. V. Șulghin s-a stabilit în orașul Vladimir.

— Am întâlnit pe V. V. Șulghin pe platou, în fața celebrului palat Tavricieski din Leningrad, unde a și avut loc discuția noastră.

— Ați mai filmat vreodată până acum?
— Nu, niciodată. E drept că aici, la ieșirea din palat, după ședințele furtunoase ale Dumei, noi, deputații, eram întotdeauna asaltați de operatorii de cinema. Îmi amintesc foarte bine, doar am petrecut zece ani sub acest acoperiș, în Dumă. Cam acestea au fost, în trecut, legăturile mele cu arta cinematografică.

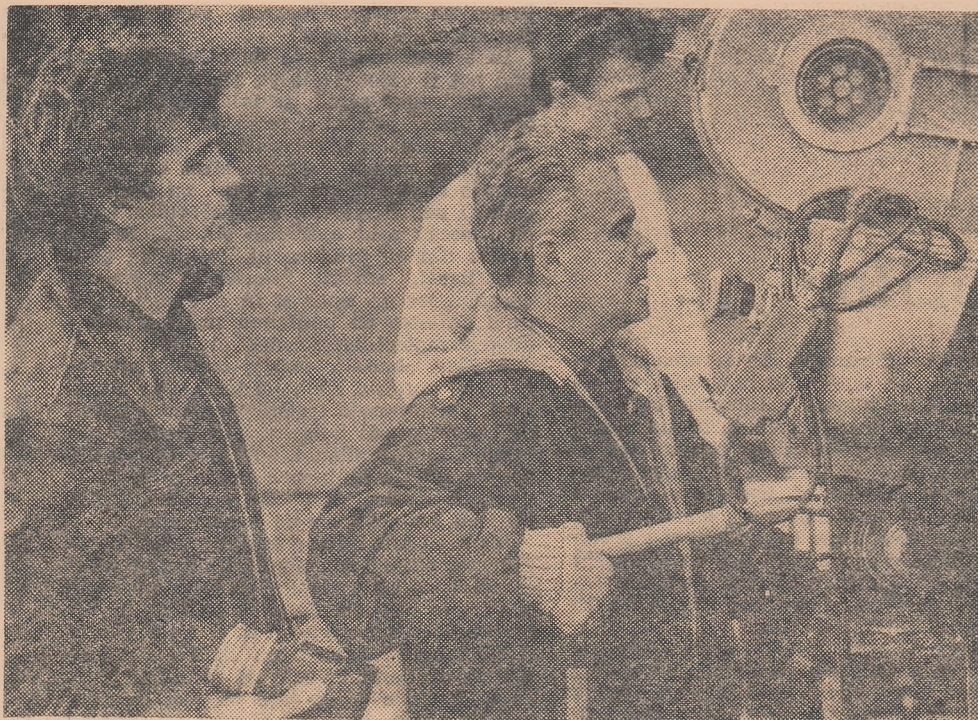
— Înseamnă că nu aveți experiență...
— N-aș fi atât de categoric... Duma m-a înarmat cu experiență și în această direcție. Gândiți-vă că în fața tribunei se aflau sute de ascultători pretențioși. Iar oratorul vorbea fără a avea la îndemână un text scris, vorbea liber, privind în sală. Era o încercare serioasă... Așa că aici, ca să mă exprim la figurat, am făcut prima mea repetiție artistică, acum cincizeci și mai bine de ani.

Șulghin face o scurtă pauză, după care îi explică cum și de ce a acceptat să joace în acest film.

— Acum cîțiva ani, cînd mi s-a propus să fiu consultantul filmului, am refuzat categoric. Apoi am primit o nouă propunere, să-mi joc propriul meu rol. La început n-am vrut, dar în cele din urmă m-am hotărît să risc... Să filmezi la 86 de ani nu e de loc ușor... Lucrăm într-una de câteva luni. Munca mă pasionează. Cu regizorul Ermier colaborez foarte bine, deși nu sintem întotdeauna de acord. Nici n-am putea fi — doar filmul îl fac un comunist și un fost monarhist. Regizorul e materialist, iar eu, dacă vreți, un mistic.

V. V. Șulghin continuă să-și depene amintirile.

— Mă gîndesc că țarul nu știa să domine oamenii, dar în schimb avea o mare putere de autostăpînire. Asta s-a văzut mai ales în vagonul unde a semnat abdicarea. Apropo de vagon: scenograful Blek a făcut cu el o adevărată minune. În 1941 vagonul a ars, la Peterhof. Mi s-a spus că un ostaș sovietic a zmulșit atunci o bucată de placaj și a păstrat-o pînă la sfîrșitul războiului. Cu ajutorul bucății aceleia, interiorul vagonului a fost fidel reconstituit. Cînd l-am văzut, am încremenit. Da, lucrurile au rămas, dar oamenii? În jur oamenii sînt alții... Numai eu am rămas. Revoluția, abdicarea, mcleaguri străine... Despre toate am scris în cartea mea „Zile“. Desigur, multe pagini nu mai corespund vederilor de azi ale au-

Se turnează filmul „Inimă de mamă“, închinat amintirii mamei lui Lenin. La „pupitrul de comandă“ — regizorul Mark Donskoi.

torului. Și nu-i de mirare: trecutul e o filă de istorie depășită. Știți, vechea mea carte a devenit o piedică pentru mine.

— O piedică?
— Da, da. Știți că oponentul meu în film este „Istoricul“ (interpretat de actorul S. Svistunov). Din cînd în cînd îmi amintește: „Iertați-mă, dar în carte apreciați altfel acest eveniment“. Sigur, am apreciat altfel, ar fi caraghios să neg. În altă carte, „Trei capitale“, am scris foarte ireverențios, ca să mă exprim eufemistic, despre Puterea sovietică, despre Lenin, despre bolșevism... Da, am avut legături directe cu generalul Denikin și cu baronul Vranghel, cu organizarea armatei albe de voluntari și cu lupta împotriva noii orînduirii... Dar de atunci a trecut aproape o jumătate de secol — o veșnicie. Comunist n-am devenit, însă văd bine marile rol al bolșevicilor în renașterea Rusiei și strălucitele rezultate ale acestei munci titanice. Pe măsura slăbelor mele puteri mă consider obligat să ajut Rusia. Tată de ce am acceptat să filmez.

N. Mar

MUZICĂ

Turneu în U. R. S. S.: Jacques Brel

La Moscova și Leningrad, la Tbilisi, Erevan și Baku — preturindeni spectatorii au fost cucerii de arta adevărată a lui Jacques Brel. La primul său turneu în Uniunea Sovietică, cîntărețul belgian stabilit în Franța și-a înscris numele printre simpatiile trainice ale publicului nostru.

Jacques Brel face parte dintre acei artiști pe care italienii îi numesc „cantautore“, ceea ce vrea să însemne cîntăreți și autori, interpreți ai propriilor lor cîntece. Așa cum sint Charles Aznavour, Gilbert Bécaud, Domenico Modugno — alte mari simpatii ale publicului sovietic.

Jacques Brel s-a născut în 1929 în regiunea Brabant, într-unul din cele mai îndepărtate colțuri ale ei, la limita dintre zona flamandă și cea valonă. Acolo, în nord se vorbește flamanda, iar în sud franceza. Copilăria, întunecată de ocupația germană, și-a petrecut-o la Bruxelles. În acest Bruxelles „unde nu te îndemna inima nici să visezi, nici să cînti“ — cum va spune mai târziu artistul într-un cîntec închinat copilăriei lui.

După ce și-a făcut studiile într-un celebru colegiu catolic, urma să intre în lumea afacerilor, așa cum cerea tradiția familiei. Dar tînrul avea alte idealuri. El rupe cu lumea pentru care nu simțea nici o atracție și pleacă la Paris spre a-și încerca norocul.

Afirmarea lui Brel n-a fost fulgerătoare. În capitala Franței a îndurat ani de lipsuri și de boală. Dar în cele din urmă talentul lui a ieșit învingător. Cîntecul care l-a făcut celebru, „Marele Jacques“, este într-un fel o profesie de credință: „Jacques, tu nu ai voie să trișezi cu viața“.

Jacques Brel a devenit un idol, dar nu dintre aceia fabricați de publicitate, care dispar o dată cu moda lor. Brel slujește arta adevărată. El este considerat azi un strălucit reprezentant al celor mai bune tradiții ale cîntecului francez, la care a adus contribuția lui specifică belgiană. Creația lui e străbătută de un adînc umanism. Brel cîntă iubirea, natura, pacea, el se ridică cu întreaga-i ființă îm-

potriva războiului. Cîntecul „De ce?“ pe care l-a interpretat la Festivalul mondial al tineretului de la Helsinki (1963), este un adevărat apel adresat conștiinței oamenilor.

Brel iubește oamenii, el vrea să-i vadă trăind mîndri și demni, nu ingenuncheați. De aceea glorifică tot ce e frumos și bi-cuiește meschinăria, egoismul, fanatismul.

Jacques Brel este ajutat în această nobilă operă a sa nu numai de talentul lui de interpret și compozitor, ci și de un remarcabil har poetic. În textele cîntecelor sale vibrează poezia adevărată. S-a spus — și pe bună dreptate — că sub cuvintele cîntecului „Tînuturi de cîmpie“, închinat mamei Flandra, n-ar fi refuzat să-și pună numele nici marele Emile Verhaeren.

M. Liubimov

SCULPTURĂ

Capodopere universale: David

Piața Senioriei este inima Florenței și o adevărată expoziție de artă în aer liber. Statuile, care se înalță chiar în piață sau sub bolțile vechii Loggia dei Lanzi, formează un grup de capodopere. În centru, ca un fel de străjer al lor, stă de multe secole, zi și noapte, gigantul lui Michelangelo. Numele lui este David. Stă cu degajarea și naturalitatea unui om viu. Ciudat, făptura acestui uriaș nu are nimic înfricosător, titanic. Marmora străveche, cu reflexe cînd aurii, cînd roze, pare caldă: formele sînt colosale, dar mîngîie privirea; este o figură de piatră, dar cînd îl privești pe David recunoști în el un om apropiat și dialogul se naște pe loc, deși statuia nici nu privește spre oamenii care se opresc la picioarele ei. Gîtul gigantului e puternic, capul ușor răsucit, picioarele se sprijină zdravăn pe soclu, trupul tînr și elastic s-a încordat, în mina stîngă ține o praștie; dar mina dreaptă atîrnă liber, ceea ce conferă întregii figuri calm și siguranță.

David este singurul personaj pașnic din tot grupul de statui care împedobesc piața. Acolo se află, călcîndu-și dușmanul în picioare, Hercule al lui Baccio Bandinelli, despre care prof. A. Djivelevov spune că are un aer neajutorat. Tot acolo e și mai neajutoratul Neptun, care stă în centrul unei ființe — un bărbat din marmură albă înconjurat de naiade unduioase. Amîndoi sînt giganți, au piepturi puternice, fețe amenințătoare, bicepsi monștruoși, bărbi încîlțite; dar sînt „neajutorăți“ fiindcă rămîn simple plăsmuiri de piatră. Toată forța lor orientată spre distrugerea dușmanului, nu tulbură imaginația, rămîne „lucru în sine“, ceea ce pentru artă e prea puțin.

Pe cînd David nu-și etalează forța dar naște în sufletul nostru o încredere absolută în această forță a sa. După cum am mai spus, toate figurile din piața Senioriei înfățișează războinici, luptători — și numărul lor e destul de mare. Statuile, plasate una lângă alta, creează o atmosferă activă, dinamică, plină de încordare. Deasupra bătăliei desfășurate în piața domnește Perseu-învîgătorul, geniala creație a lui Benvenuto Cellini, care ține în uriașă-i mină dreaptă sabia, iar în mina stîngă, care e ridicată sus, capul retezat al Meduzei. Dar pînă și triumfătorul Perseu pare mic alături de David, și nu pentru că masa statuii ar fi mai redusă (de exemplu

Hercule e mai greu decît David). Secretul forței operei lui Michelangelo stă în măreția asociațiilor spirituale. Sculptura, cea mai „fizică“ dintre toate artele, cîștigă măreție prin depășirea acestei baze fizice, și atunci puterea trupului se înmulțește cu cea a sufletului. Mai mult chiar: pînă și măreția plastică a figurilor sculptate este determinată de intensitatea forței lor sufletești închise în marmoră.

Ce se ascunde în pieptul lui David? De ce ne este atât de drag, de ce acest tînr al lui Michelangelo ne învață într-o oarecare măsură să trăim? Pentru că el simbolizează două mărețe forțe ale omenirii: bărbăția și bunătatea. Aceste două calități sînt inseparabile — bărbăția e necesară ca să poți lua partea binelui, și numai în numele binelui bărbăția întreprinde marile ei acțiuni. David încă n-a aruncat piatra, e încordat tot și gata pentru acest gest, dar nu pentru că ar fi războinic și rău: el așteaptă fiindcă Michelangelo ne învață nu lupta, ci fidelitatea absolută față de cauza binelui. Dacă în calea lui David s-ar ivi răul, el l-ar nimici, oricît de imense ar fi dimensiunile lui.

David este o figură luminoasă, năzuind spre soare și spre viață. El este omul în care a crezut Michelangelo în clipele creației, idealul lui e veșnic. El se înalță peste piața în care au cloțit secole de istorie — unde Michelangelo și-a nutrit visul despre o Italie unită și independentă, unde au răsunat discursurile tragice ale lui Savonarola, unde Cosimo de Medici a pus bazele puterii și frumuseții orașului; unde în zilele noastre mitingurile Partidului Comunist din Italia adună mii de oameni, unde florentinii au ascultat înflăcăratoarele cuvinte ale lui Palmiro Togliatti, rostite de la înălțimea tribunei instalate în piața Senioriei.

G. Boiadjev

COREGRAFIE

Drumul dansului

După un turneu triumfal în Statele Unite ale Americii și în Canada, Ansamblul de stat de dansuri populare al U.R.S.S., condus de marele coregraf Igor Moiseev, s-a înapoiat la Moscova. Dar popasul în capitală va fi de scurtă durată: dansatorii sovietici sînt așteptați în Algeria.

Planul pe 1966 prevede alte turnee. Pentru aceste noi contacte cu spectatorii străini, dar mai ales cu spectatorii sovietici, Igor Moiseev și ansamblul său pregătesc un nou program. Cu prima parte a programului Moiseev intenționează să răspundă la frecvențele întrebării privitoare la drumul creator al colectivului său, pe care i le pune publicul. Va fi un tablou coregrafic original, intitulat „Drumul dansului“, care va începe cu clasicele exerciții tradiționale, executate la bară în tricouri de lucru. Apoi mișcările se vor complica, devenind treptat elemente separate de dans. Suita se va încheia cu o compoziție coregrafică complexă.

A doua parte a programului se va numi „Prin țările lumii“. După cum se vede,

Dans spaniol. Cei care-l execută nu aparțin însă Ansamblului Moiseev, ci sînt artiști amatori de la Palatul Culturii din Volgograd.

Moiseev urmărește să redea aici, în limbajul dansului, impresiile adunate din atîtea turnee în străinătate. Italia va fi prezentată cu „Tarantella“ și un dans popular sicilian plin de voce bună; Argentina, cu tangourile ei celebre, așa cum sînt dansate în satele argentinene, în sunet de gitară, și în varianta lor modernizată, de cabaret. Ansamblul va prezenta și „Jota aragoneză“, pe muzică de Glinka, învîind în „original“ cunoscutul dans țărănesc spaniol, fără „hispanizări“ artificiale.

arta

Noi foloase de pe urma arborilor

Incetinind de mult să fie pentru om doar un refugiu umbros și înmiresmat sau o condiție indispensabilă pentru seriile tihnite, petrecute la gura sobei, copacii au devenit sursa multor chimicale importante.

Se știe că prin „fierberea“ lemnului cu diverse leșii, provenite din dizolvarea în apă a sodei caustice sau a sulfatului de sodiu, se obține, pe de-o parte, celuloza sub formă de fulgi fini, pe de altă parte, o soluție ce conține solubilizate anumite zaharuri, alături de materialul care leagă împreună fibrele celulozice.

Dacă utilizările celulozei în fabricarea hârtiei, fibrelor textile, materialelor plastice, explozivilor etc., erau de mult cunoscute, valorificarea soluției, o adevărată „supă concentrată“ de lemn, a rămas mult timp o problemă dificilă. Într-adevăr, nu era deloc ușor să se găsească utilizare acestui amestec complex care se obține în cantități de 6-7 ori mai mari decât hârtia produsă. Soluția nu poate fi, de pildă, aruncată în apă, căci ucide peștii și impurifică apa de băut.

Pentru prima oară, soluțiile reziduale provenite de pe urma fierberii lemnului au fost utilizate ca atare la bituminarea drumurilor. Dar, deși în felul acesta se realiza o mare scădere a costului întreținerii drumurilor, s-a constatat că economiile obținute pe această cale sînt echivalente cu... cheltuielile necesare pentru transportul cantității de apă însoțitoare! S-a încercat atunci o posibilitate de extragere din acest amestec numai a com-

raș, numite și noroaie. La forarea sondeilor fluidul de foraj este îngreunat cu diverse produse minerale, întocmai ca o supapă hidraulică care trebuie să împiedice ieșirea gazelor din zăcămint; în același timp, el trebuie să permită mișcarea ușoară a sapei cu role, să ușureze evacuarea la suprafață a pietrișului sfărîmat din adînc etc. Ferocrom lignosulfonații rezolvă în bună parte aceste probleme. Drept urmare, utilizarea lor în acest domeniu cunoaște o continuă dezvoltare atît la noi în țară cît și în străinătate.

Facultatea lignosulfonaților de a da combinații cu metalele grele ce au proprietăți coloide a mai fost utilizată și pentru menținerea în terenurile cultivate a unui conținut satisfăcător din elementele necesare plantelor. Acțiunea acizilor lignosulfonici (acțiune de chelatizare) a fost asemuită cu a unui clește care fixează în locul dorit elementele necesare, astfel încît planta să și le poată extrage, după nevoie, pentru a-și sintetiza enzimele.

Pe de altă parte, s-a constatat că lignosulfonații sînt buni mordanți pentru colorarea textilelor, jucînd totodată și rolul de înlocuitori ai unor muianți scumpi, ca glicerina, glicolii etc. De asemenea, ei sînt utilizați cu succes ca lianți în industria ceramică, la fabricarea pastelor de linoleum, ca aglomeranți pentru nutriția animalelor etc. Adăugînd în ciment, la fabricarea betonului, mici cantități de lignosulfonați se reduce cu circa 20 la sută necesarul de apă, iar betonul astfel rezultat are proprietăți mecanice superioare celui obișnuit. La rîndul lui, cimentul este simțitor mai ușor dacă în faza de măcinare și omogenizare i se adaugă mici cantități de lignosulfonați.

Din soluția reziduală nu se extrag, însă, numai lignosulfonați ci și multe alte produse, care mai de care mai valoroase. Astfel, zaharurile pe care ele le conțin pot servi, ca și cele provenite din fructele cele mai fine, la obținerea alcoolului etilic.

Aceleași zaharuri au însușirea de a dezvolta veriginoși microorganisme, bacterii sau ciuperci care, printr-o prelucrare ulterioară, dau așa numita drojdie furajeră. Acest produs se bucură de o foarte bună apreciere, deocamdată în nutriția animalelor. Mulțumită faptului că, alături de proteine și grăsimi, conțin cantități mari de vitamine, ele vor deveni probabil în curînd o importantă bază a alimentației umane.

Prin amestecarea acestui produs, fabricat și la noi în țară la Zărnești, în nutrețul animalelor s-au obținut rezultate importante ca, de exemplu, o creștere în greutate la porci de 800 grame/t. Din soluția sulfitică se mai poate obține ușor, prin tratare cu anumite săruri și separare, un ulei compus din acizi rezinici, acizi grași și alte produse, numit ulei de tall brut. Prin distilarea acestuia se obține apoi, ca reziduu, colofoniul, utilizat în cantități mari în industria lacurilor și rășinilor sintetice.

După cum putem aminti, pe scurt, că din leșia sulfitică se separă și compuşii organici cu sulf volatili, ca metil mercaptanul și dimetil sulfura. Aceste sulfate sînt intermediari valoroși. Astfel, dimetil sulfura devine prin oxidare cu aer un solvent ideal pentru filarea fibrelor sintetice.

Binecunoscută ca solvent, terebentina nu se mai obține astăzi decît arareori prin distilarea rășinilor de conifere. Ea apare acum ca un subprodus recoltat în apele

provenite din condensarea vaporilor din fierbătoarele cu leșie.

În sfîrșit, rămășițele de celuloză ce nu mai pot fi valorificate pe altă cale pot da, prin hidroliză acidă, acidul levulinic, materie primă pentru o serie de derivați cu diverse utilizări ca solvenți, plastifianți etc.

Pînă și scoarța, acest strat cu celule moarte care nici pentru ars nu prezintă calități satisfăcătoare, a fost valorificată cu succes: prin extracție chimică se pot obține din ea produse utilizabile ca adezivi, lianți, ceruri folosite la obținerea cernelurilor de tipar și în alte scopuri, a unui amestec de polifenoli utilizat în industria materialelor plastice etc.

Așadar, „banalii“ noștri copaci pot repeta, cu ajutorul baghetei fermecate a chimiei, performanța legendară a unor specii de bambuși sau palmieri din care nu rămîne nimic neutilizat. Ei pot fi folosiți, deopotrivă, la obținerea salatelor ca și la cea a zahărului, undițelor, ceaiului, laptei sau materialelor de construcție.

Iar dacă cele de mai sus par totuși insuficiente, putem recomanda cititorilor să-și completeze cunoștințele cu alte multiple și variate utilizări descrise pe larg în lucrarea autorilor sovietici A. I. Averbuch și K. K. Bogusevskaia intitulată „Ce face chimia din lemn?“ apărută recent la Moscova. Trebuie notat însă că nici de data aceasta tema nu va fi nici pe departe epuizată.

Ing.C. Matasă

— Aoleu! Mi-am uitat cheile pe Pămînt!

ASTROFIZICĂ

Saturn se predă

Incele lui Saturn vor dispărea. Mai exact, se vor face nevăzute. În legătură cu această veste astrofizicianul M. Bobrov, candidat în științe fizico-matematice, relatează câteva amănunte. Părerea astrofizicianului moscovit are cu atît mai multă greutate, cu cît el se numără printre cei trei specialiști din lume care s-au consacrat exclusiv studiului inelelor lui Saturn.

Evenimentul va avea loc anul viitor, la începutul lunii aprilie. Fenomenul constă, de fapt, în situarea inelelor într-un plan care le face invizibile (ca atunci cînd primim un disc întors cu muchia spre noi) și are loc periodic, în medie la fiecare 15 ani. Dar nimeni nu știa data precisă a producerii lui și de aceea a rămas nestudiat. De data aceasta, însă, planeta nu va scăpa neobservată căci, din inițiativa astronomilor sovietici, au fost organizate „patrulare“ internaționale pentru studierea interesantului fenomen.

Se știe că Saturn e singura planetă din sistemul nostru stelar înconjurată de inele. Asupra lor și-au îndreptat atenția reprezentanții cosmogoniei, ai mecanicii cerești și ai fizicii planetelor. În primul rînd, pentru că ele pot fi considerate un model în acțiune al substanței cosmice din care s-au încheat, cîndva, planetele. Mai mult, afirmă M. Bobrov, particulele din care s-au format planetele sistemului solar se păstrează în inelele lui Saturn în stare inițială.

Poziția inelelor în luna aprilie 1966 va fi optimă pentru elucidarea citorva probleme de interes științific. Se vor putea observa, de pildă, fețele luminate și neluminate ale planetei. Savanții speră, de asemenea, să poată determina, în sfîrșit, grosimea inelelor, căci pînă în prezent opiniile specialiștilor diferă sensibil în această privință: astrofizicianul american dr. Franklin a evaluat-o la cîțiva centimetri iar Bobrov — la un kilometru. Comparînd luminozitatea inelelor specialiștii vor afla densitatea substanței lor și — o chestiune de asemenea controversată — existența sau inexistența deosebirilor dintre ele.

Trei mari centre astronomice sovietice se vor încadra în patrula internațională pentru supravegherea lui Saturn: observatorul din Crimeea, cel din Alma-Ata și cel din Abastumani (Gruzia).

S

știința

ARHEOLOGIE

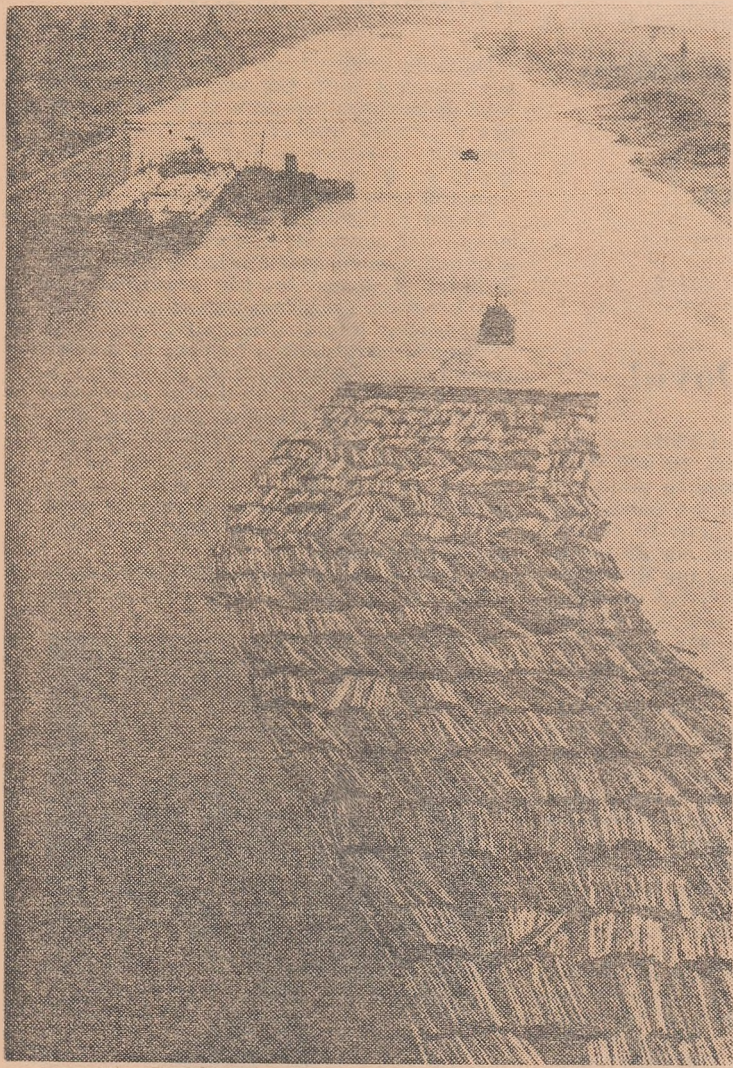
Taina orologiului

Nu de mult, în fața arheologilor uzbeki s-a ridicat o adevărată problemă. Cu prilejul unor săpături, ei au descoperit două vase din lut ars de o formă cu totul neobișnuită, lucrate în urmă cu treisprezece secole de olari din Kuva și Karakul-Tepa. Ce era ciudat în aceste vase? La prima vedere aduceau cu niște ibricuri. Și totuși, de ce aveau fundul conic, înzestrat cu un orificiu? Dar creștătura și zăvorul de lingă gîtul lor ce rost aveau? Iată două întrebări cărora cu greu li se putea găsi răspuns, mai ales că vase de asemenea construcție nu mai fuseseră descoperite pe teritoriul Uzbekistanului. În ce scopuri or fi fost folosite de vechea populație de prin aceste locuri?

Studiindu-le cu atenție și consultînd o serie de documente străvechi, specialistul A. Muhamedjanov, bun cunoscător al instalațiilor

de irigație aparținînd antichității, a ajuns la concluzia că vasele descoperite n-ar reprezenta altceva decît primele modele de orologii cu apă „fabricate“ în Asia Centrală. Într-adevăr, în unele documente păstrate pînă în zilele noastre se vorbește de o așa numită kuza, un ulcior a cărui menire era să regleze cantitatea de apă necesară irigației unei culturi agricole. Potrivit istoricilor antichității, recipientul avea la fund un orificiu prin care trecea o trestie foarte fină. Rolul trestiei era să dozeze scurgerea apei, după necesități. Mecanismul, ingenios pentru acele vremi, aducea foarte mult cu clepsidra, un orologiu cu nisip sau apă, de o construcție foarte simplă, folosit de oratorii Greciei antice pentru a măsura timpul cu prilejul întrecerilor de elocvență. Nu cumva de aici își trage originea și expresia „discurs-fluviu“?

Materia primă în drum spre combinatele chimice

ponentelor utilizabile: unul dintre primii produși obținuți în acest mod a fost vanilina, bine cunoscută prin aroma pe care o conferă produselor alimentare. Procedeu de obținere a vanilinei constă în separarea de zaharuri a lignosulfonaților prin precipitarea acestora din urmă sub forma unor săruri de calciu insolubile. Produsul rezultat, un amestec de lignosulfonați bazici de calciu, este supus apoi unei reacții cu soda caustică pentru a da atît vanilina cît și un amestec bogat de lignosulfonați care, după cum vom vedea, are multe utilizări.

Într-adevăr, datorită grupelor sulfonice și structurii lor macromoleculare, lignosulfonații au calități interesante, permițînd, de exemplu, apei să pătrundă ușor în diferite medii pe care înainte nici măcar nu le uda. Unele săruri ale acizilor lignosulfonici, cum sînt ferocrom lignosulfonații, conferă proprietăți speciale amestecurilor coloide folosite ca fluide de fo-

MINERALOGIE

Din Pamir în mormintele faraonilor

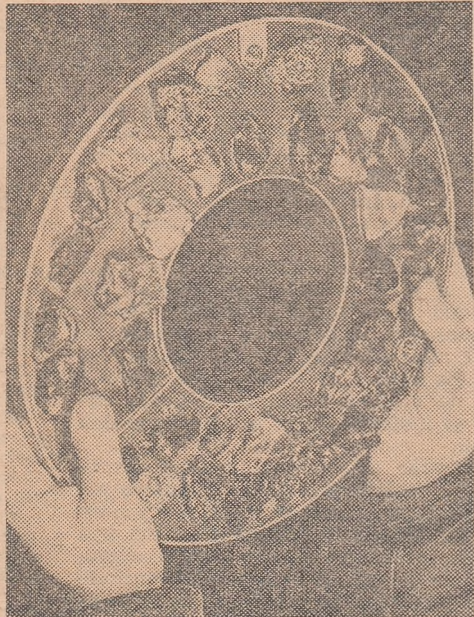
Despre lazuritul de Pamir, piatra în care s-a revărsat și a încremenit parcă azurul cerului, s-au scris legende și s-au compus cîtece veacuri de-a rîndul. Arheologii mai găsesse și azi în mormintele faraonilor egipteni geme și camee, amulete și scarabei „sfinți”, toate confecționate din lazurit de Badahșan — regiune din Pamir bogată în acest mineral. Sacerdoșii Iranului, Indiei și Babilonului antic săpau în table de lazurit formulele lor magice, iar tichiile mandarinilor chinezi erau împodobite cu aceste mici bile albastre, semn al rangului înalt al purtătorilor lor.

Lazuritul a înseris și în istoria artei universale pagini luminoase. Din vremuri străvechi din el se prepara ultramarinul natural, miraculoasa vopsea care rezistă timpului. În secolul al XVI-lea genialul sculptor Benvenuto Cellini scria despre el cu admirație. Azi cînd admirăm capodoperele pictorilor din epoca Renașterii nu bănuim că poate tocmai lazuritul de Pamir a păstrat pînă în zilele noastre uimitoarele tonuri albastre ale acestor opere.

Timpul s-a arătat însă vitreg cu piatra prețioasă a Pamirului. Potecile care duceau spre vechile exploatare s-au năruit iar amintirea despre lazurit a rămas doar în cîtece. E adevărat că exploatarea lui a continuat în faimoasele mine ale Badahșanului afgan, dar, acestea aparținînd emirului, nimeni nu se putea apropia de ele căci îl pîndea moartea.

Pe la mijlocul secolului al XVIII-lea meșteșugarul rus Grigori Permikin descoperă în Transbaikalia un zăcămint de lazurit. Dar piatra siberiană nu este la înălțimea celei din Pamir, așa cum o descrie marele călător venețian Marco Polo, amintindu-și de peregrinările sale la sfîrșitul veacului al XIII-lea: „Aici există o piatră din care se extrage albastrul; un albastru minunat, oel mai frumos din lume...”

De la un timp oamenii au început să se întrebe dacă piatra albastră de pe „acoperișul lumii” a existat aievea sau nu e decît un mit. Răspunsul l-au găsit geologii

Geologii folosesc acest disc, în care încap pînă la 65 minerale, pentru cercetarea lor.

sovietici care după îndelungi căutări au izbutit să redca oamenii comoara de lazurit ascunsă în inima muntelui. După ce colindaseră multă vreme prin Pamir în căutarea lazuritelui, grupul de geologi a ajuns în cele din urmă deasupra defileului Leadjar-Dara unde li s-a înfățișat un tablou de-a dreptul zguduitoare: la o înălțime de peste 5000 de metri, peretele abrupt era tăiat de un filon gigantic de lazurit pur.

Rezervele și calitatea lazuritelui de Pamir au întrecut pînă și cele mai îndrăznețe pronosticuri. Nu de mult a vizitat zăcămintele de aici Larisa Popugaeva, care se numără printre cei mai mari experți sovietici în materie de pietre prețioase. Ea a apreciat că numai bucățile de mineral găsite sub principalele aflorimente ale filoanelor de lazurit vor asigura pe mulți ani necesitățile fabricilor și atelierelor de tăiat și șlefuit pietre prețioase de pe întreg cuprinsul U.R.S.S.

Nu-i ușor să ajungi și mai ales să lucrezi în „defileul comorilor”. Fiecare mișcare mai bruscă produce palpițaii iar boala înălțimilor, tuteka cum i se spune aici, provoacă grețuri și amețeli insuportabile. Dar omul e mai tare ca muntele. Pieptul de oțel al Leadjar-Darei a și fost străpuns de primele galerii, puțuri și canale de scurgere. Prin ele se vor putea calcula mai precis rezervele prețiosului zăcămint.

FOTOGHICITOARE

Ce reprezintă această fotografie?

(Citiți răspunsul în pag. 11)

BIOLOGIE

Reparații... capitale

Închipuiți-vă că se taie capul unui animal și că se grefează pe trupul altuia, închipuiți-vă că cele două animale nu sînt de aceeași specie și, în fine, că unul este de cinci ori mai mare decît celălalt, de exemplu un șobolan și un șoarece. Ce se întîmplă? Nu se întîmplă nimic — veți răspunde — animalele mor în timpul operației. Și totuși în laborator există animale reconstituite care trăiesc cum nu se poate mai bine.

Secretul experienței rezidă în faptul că victățile folosite sînt tritoni și că operația a fost săvîrșită nu în stadiul adult, ci în cel embrionar. Embriunii unor tritoni de specii diferite sînt tăiați în două și, într-o soluție de ser fiziologic, jumătățile posterioare ale unora sînt alipite și apoi presate de jumătățile anterioare ale celeilalte specii. Se are grijă pentru ca toate elementele viitoarelor organe și mai cu seamă tubul nervos să se continue între cele două părți. Procentul de reușite este, natural, destul de redus. Mulți embrioni nu rezistă operației, alții nu ating vîrsta adultă. Abia cîțiva tritoni reușesc să se mențină în viață și să se metamorfozeze, adică să treacă de la viața acvatică la cea terestră. Ei au însă proporții și mișcări armonioase, deși jumătățile lor de trup sînt complet diferite ca aspect, fiecare păstrîndu-și caracteristicile exterioare ale speciei de la care provine.

Prima constatare care se impune e că, deși tratată brutal, natura a încercat să reconstituie, cel puțin în cazurile rămase în viață, un animal proporționat; astfel, un cap mare grefat pe un trup mic nu se dezvoltă pînă la dimensiunile lui obișnuite. Pînă în prezent la animalele obținute, organismul funcționează, cele două părți sînt coordonate. Centrul nervos motor comandă unor membre care nu îi aparțin iar ele îl ascultă. Ritmul alimentației este și el adecvat. Organismul adoptă de obicei comportamentul capului.

Important este faptul că operația s-a realizat cu țesuturi în curs de diferențiere și nu cu organe propriu-zise, care s-au format ulterior, „împăcîndu-se” între ele. Se pare că reușita experienței este condiționată de raportul dintre părțile îmbinate, care trebuie să fie oarecum egale ca dimensiuni. Astfel se poate spune că noul organism se obține prin transplantarea unui grefon pe un suport de aceeași importanță. Ca în orice grefă fiecare parte secretă proprii ei anticorpi, astfel încît cele două sisteme de apărare intră în conflict. Dacă forțele lor sînt echilibrate, însă, se produce o vaccinare și deci o toleranță reciprocă. Cînd unul din sisteme este mai puternic, el îl elimină pe celălalt.

Or, tocmai asta se întîmplă în regnul animal, în cazul așa-numitelor homogrefe (de la un individ la altul) și cu atît mai mult în cel al heterogrefelor (de la o specie la alta). De regulă reușesc numai autogrefele,

adică cele în care donatorul și gazda sînt una și aceeași persoană.

De ce sînt eliminate țesuturile străine? Procesul este extraordinar de complex și de aceea reprezintă încă un subiect de controversă între specialiști. Conform teoriei cu circulație mai largă se poate spune că orice grefon emite substanțe numite antigeni, pe care gazda le recunoaște imediat ca străine ei; în consecință, pentru a se apăra, produce anticorpi. Distrugerea grefonului este rezultatul acestei reacții antigen-anticorp. Prin urmare procesul care se opune transplantării este tocmai procesul imunologic care apără organismul contra infecțiilor. Anticorpii luptă contra paraziților, microbilor și virusurilor, ei înalță bariera imunologică care ne pune la adăpostul bolilor, dar atacă și transplantate, chiar dacă acestea sînt destinate să ne salveze viața.

Iată de ce grefarea de organe noi este atît de dificilă. Transplantarea unui rinichi sau plămîni ori a ficatului este chirurgical posibilă, dar deocamdată majoritatea pacienților au succombat pînă la urmă prin distrugerea transplantului sau îmbolnăvirea lui de aceeași boală ca cea a organului pe care îl înlocuise. Cel mai bine au reușit transplantările de rinichi de la un frate geamăn născut din același ou (izogrefă) sau, cel puțin, de la o rudă foarte apropiată (părinte, frate). Persoanele avînd o constituție genetică similară, antigenele străine pot fi suportate. Pe plan experimental, printre numeroasele încercări de heterogrefe, sînt de menționat cele ale cercetătorilor sovietici care au putut să grefeze în repetate rînduri un cap suplimentar pe gîtul unui cîine.

Constatănd că transplantarea organelor este condiționată de bariera imunologică, oamenii de știință au început să caute modalitatea de a o ocoli. Practic au pornit la slăbirea posibilităților de apărare ale organismului, pentru ca acesta să nu mai fabrice anticorpi. Înaintea operațiilor de grefare s-a procedat deci la iradierea întregului organism sau la o chimioterapie intensă pentru a inhiba celulele producătoare de anticorpi. Inconvenientul acestor metode rezidă însă în faptul că bolnavul trebuie ținut în condiții de asepzie cu totul speciale, căci cea mai ușoară infecție poate să-l doboare. Totuși aceasta este metoda care a permis succesele înregistrate pînă acum.

Mai rămîne deschisă încă problema donatorilor, pentru că nu se găsește întotdeauna fie un membru al familiei gata să se sacrifice fie un cadavru recent. Astfel s-a născut îndrăzneța idee de a folosi organe de animale. Un muncitor american a putut fi menținut în viață cîteva luni cu doi rinichi de cimpanzeu! Știința ajunge astfel să depășească imaginația.

Boris Ciurkin

OCEANOGRAFIE

Matematica și marea

Fluxurile și refluxurile mărilor și oceanelor se numără printre fenomenele cele mai interesante ale naturii, ele fiind expresia acțiunii vizibile a forțelor cosmice supra planetei noastre. Urmînd cu o perseverență de veacuri deplasarea Lunii și loarelui, apa oceanelor cînd urcă pe fîrm, tînd se depărtează de el. Nu rareori se întîmplă ca înălțimea fluxului să atingă mai mulți metri. Așa, de pildă, în golful Velihov din Marea Ohotsk nivelul apei crește cu 13 metri, iar în golful canadian Fundy cu 18 metri.

Cunoașterea caracteristicilor precise ale fluxurilor și refluxurilor este de mare folos navigatorilor, îndeosebi piloților, care conduc navele în porturi, pescarilor care pun năvoade, arhitecților care planifică rașele riverane, hidrotehnicienilor care construiesc porturi și diguri, energeticienți care construiesc centrale electrice alimentate de forța fluxului.

În fiecare an sumedenie de nave oceanologice cutreieră mările pentru a culege datele necesare alcătuirii atlasurilor fluxurilor și refluxurilor. Specialiștii determină caracteristicile mărilor după indicațiile aparaturii pe care le lasă în adînc. Observațiile durează cîte trei-patru săptămîni în fiecare punct. Iată de ce alcătuirea unui atlas după vechile metode de cercetare necesită un timp atît de îndelungat.

Pentru a alcătui un atlas al fluxurilor și refluxurilor din Marea Albă, de pildă, o expediție oceanologică ar avea nevoie de o sută de ani. Folosind însă metode matematice, cercetătorii sovietici au realizat atlasul în decursul a două sezoane de navigație. Despre ce metode este vorba?

Aplicînd cele mai noi descoperiri ale matematicii Lia Sghibneva, cercetătoare științifică la Institutul unional de oceanografie, a elaborat și a folosit cu succes o metodă care îi îngăduie să afle caracteristicile fluxurilor în orice punct de pe mare sau ocean fără a avea nevoie de un număr prea mare de date experimentale. Așa, de pildă, pentru alcătuirea atlasului Mării Albe a fost nevoie să se culegă informații despre fluxuri din numai 11 puncte aflate la granița dintre mare și ocean.

Folosind metoda matematică a cercetătoarei Sghibneva se pot obține dintr-un material foarte modest date cu privire la fluxurile și refluxurile din mii de alte puncte. Metoda se bazează pe soluționarea numerică a unor ecuații generale de hidrodinamică cu ajutorul mașinilor electronice de calculat. Sghibneva a dedus o ecuație diferențială care i-a permis să calculeze fluxurile și curenții în orice punct al mării. Pe această bază a fost alcătuit un program universal pentru mașina electronică cu ajutorul căruia se obțin rapid informațiile necesare.

— Asta este soția mea!

Când viața bolnavului atâră de un fir și controlul medical subiectiv e ineficace, starea pacientului e urmărită cu ajutorul encefalografului.

TEMA DE SEZON

Combaterea bolilor contagioase

Toamna este unul dintre anotimpurile în care frecvența bolilor infecto-contagioase crește, de obicei, în mod brusc, creșterea pericului de epidemie. Fenomenul se explică prin variațiile ce survin în temperatura mediului exterior și prin starea de umiditate a atmosferei care scad rezistența naturală a organismului față de infecții. Acțiunea frigului și umezelii asupra mucoasei naso-faringiene duc la spasme vasculare ce diminuează rezistența mucoasei, favorizând dezvoltarea microbilor și virusurilor, ca, de pildă, virusul guturaiului (catarurile sezoniere). Tot din cauza rezistenței generale scăzute a organismului și unei predispoziții speciale a mucoaselor (datorită acțiunii virusului), boala virotică inițială se complică cu diferite alte infecții (bronșite, angine, otite etc).

Fiecare dintre noi sîntem datori să ajutăm personalul medical în depistarea la timp a bolnavilor, semnănd bolnavii la care se bănuiește o boală infecțioasă (prin creșterea temperaturii, apariția unei erupții etc). Policlinica sau circumscripția sanitară trebuie anunțată imediat dacă un asemenea bolnav se găsește în familie sau în apartament, cămin etc. Părinții ai căror copii au fost în contact cu bolnavul de scarlatină, pojar, tuse convulsivă etc. trebuie să anunțe acest fapt și școlii sau grădiniței pe care copilul o frecventează.

La nevoie, bolnavii depistați vor fi izolați în spital. După aceasta, în anumite cazuri, din dispoziția medicului, la domiciliul bolnavului se va face o dezinfecție, adică distrugerea microbilor aflați pe mobilă, haine, lenjerie, rufărie de pat, veselă și pe alte obiecte folosite de bolnav. După vindecare, părinții sînt datori a nu trimite copilul în colectivitate (școală, creșă, grădiniță) fără avizul medicului curant, singurul în măsură să hotărască dacă bolnavul și-a terminat perioada de convalescență și dacă nu mai prezintă nici un pericol de contaminare pentru copiii sănătoși.

Unul dintre factorii principali de stimulare a imunității nespecifice a copilului îl constituie o alimentație calitativ completă, sub care se înțelege nu numai un conținut caloric suficient, ci și o proporție justă a tuturor componentelor hranei. Experiențele făcute de savantul sovietic profesorul Berman au dovedit că asocierea vitaminei C cu proteine în cantități suficiente sporește imunitatea nespecifică a organismului. Dar însemnătatea alimentației nu constă numai în asigurarea unei cantități suficiente de proteine.

A fost demonstrată de asemenea și importanța grăsimilor pentru producerea de anticorpi. Este bine cunoscută și acțiunea vitaminei A în combaterea bolilor respiratorii. Copiii alimentați cu lapte de mamă, care reprezintă un aliment ideal conținând toate elementele nutritive indispensabile, posedă o imunitate crescută la toate infecțiile.

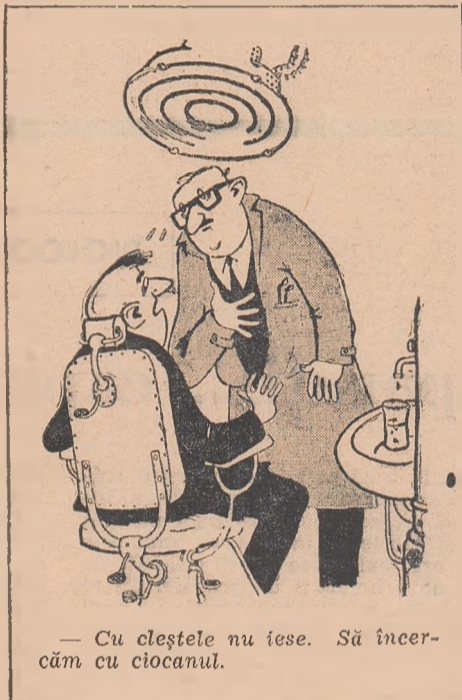
Dar, alături de asigurarea imunității nespecifice, trebuie să asigurăm copiii

și o imunitate specifică împotriva bolilor contagioase. În această direcție, un rol hotărîtor în profilaxia bolilor infecțioase îl joacă vaccinările. Din păcate, mai sînt încă mame care caută să-și procure ultimele „noutăți” în materie de imunitate nespecifică, solicitînd medicului pediatru gama-globuline sau „interferon”, despre care au citit în reviste și ziare, dar totodată își fereșc copilul de clasicile și atît de eficiente vaccinări. Din această cauză, nu toți copiii sînt încă cuprinși în campaniile periodice de vaccinări sau inoculările vaccinului nu se fac pînă la sfîrșit. Or, după cum se știe, imunitatea nespecifică este strîns legată de cea specifică, numai vaccinările oferind o imunitate deplină copilului sănătos.

În prezent, dispunem de mai multe procedee de vaccinare. Ele constau în inocularea unui vaccin format dintr-o anumită specie de microbi omoriți sau atenuați sau din toxine ale acestor microbi, neutralizate în mare măsură. Introducerea acestora stimulează organismul să-și fabrice anticorpi împotriva microbului patogen corespunzător sau toxinei sale, ce îl vor apăra de o anumită boală infecțioasă. Durata stării de imunitate apărută după vaccinare nu este identică de aceea după o anumită perioadă de timp este necesară repetarea vaccinării.

Administrarea la timp a vaccinurilor este principala și cea mai eficientă barieră împotriva răspîndirii bolilor infecto-contagioase.

Dr. Klavdia Gorškova

— Cu cleștele nu iese. Să încercăm cu ciocanul.

TERAPEUTICĂ

ACTH și cortizon

În ultimii ani, practica terapeutică a diverselor specialități medicale s-a îmbogățit cu două preparate noi: ACTH și cortizon. Aceste medicamente, extrem de utile în multe boli, trebuie folosite cu precauții speciale, de oarece întrebuintarea lor nesocotită și acolo unde nu este nevoie poate duce la accidente neplăcute, chiar grave.

ACTH este numele prescurtat al hormonului adrenocorticotrop. Acesta este unul din hormonii secretați de glanda hipofiză aflată în cutia craniană, la baza creierului. Glanda hipofiză secretă numeroși hormoni care sînt vărsați în singe. Printre aceștia este și ACTH care, o dată vărsat în singe, ajunge la glandele suprarenale, stimulînd secreția tuturor hormonilor din corticala („coaja”) a acestor glande.

Cortizonul este un hormon secretat de glandele suprarenale. Aceste glande, în număr de două, sînt așezate deasupra celor doi rinichi. Ele sînt formate fiecare din cîte un miez (medulosuprarenala) și o coajă (corticosuprarenala). Deși foarte mici, greutatea lor la un loc fiind cam de 30 g, glandele suprarenale secretă numeroși hormoni, fiecare din ei avînd un rol bine precizat în organism.

Dintre aceștia, cortizonul, care trece în organism sub formă de hidrocortizon, „controlează” metabolismul glucidelor și proteinelor. Pe lîngă această acțiune, însă, s-au mai descoperit multe alte acțiuni care au făcut recomandabilă folosirea cortizonului în terapie. Astfel, s-a observat că, sub influența cortizonului, procesele inflamatorii de toate felurile nu mai sînt atît de intense. Această însușire a cortizonului este folosită în tratamentul reumatismelor. Prin stimularea „fabricării” de cortizon, ACTH-ul are o acțiune asemănătoare.

O altă acțiune a cortizonului este cea

de scădere a formării anticorpilor. Se știe că în lupta împotriva microbilor organismul produce anticorpi, care îl imunizează împotriva diverselor boli. De aceea, o administrare nechibzuită a cortizonului poate duce la apariția unor infecții grave. Există, de asemenea, o serie de boli în care cortizonul și ACTH-ul sînt contraindicate: boala ulceroasă, insuficiența renală, osteoporoza, tromboza, diabetul, tulburările psihice etc.

Aceste medicamente nu vor fi luate de aceea decît cu avizul medicului și sub directă supraveghere medicală. În cursul tratamentului se va respecta un regim sărac în sare și se vor consuma săruri de potasiu (clorură de potasiu, citrat de potasiu 2-4 g în 24 de ore). Tratamentul cortizonic va fi însoțit, de asemenea, avînd în vedere cele arătate mai sus, de antibiotice (penicilină sau ciline).

Dr. M. I. Speranski

HIDROTERAPIE

Fricțiunile

Printre procedeele hidrice (în limba greacă hidros = apă) care acționează asupra organismului prin excitațiile produse de temperatura apei (excitant termic) și de mișcarea ei (excitant mecanic), fricțiunile sînt unul dintre cele mai eficiente mijloace de călire. Sub influența acestui procedeu se petrec modificări importante ale activității inimii și vaselor sanguine, ale organelor respiratorii și mușchilor. O excitație mecanică intensă face ca vasele pielii să se contracte iar pielea să se acopere de mici ridicături („piele de gîscă”). Acestei prime faze, în care sîngele trece spre organele interne, îi urmează o a doua fază în care sîngele din organele interne se va îndrepta acum spre piele. Aceasta se înroșește și devine mai caldă, vasele sale sanguine se dilată, iar în organism producerea de căldură crește. Senzația de frig de la început îi urmează o senzație plăcută de încălzire, vioiciune și prospețime, dacă — bineînțeles — fricțiunea corpului nu durează prea mult. În caz contrar, poate surveni o a treia fază a reacției organismului: vasele sanguine din piele rîmîn dilatate, dar circulația sîngelui în ele se încetinește, sîngele începe să stagneze și pielea capătă o nuanță albăstruie. Din nou apar „pielea de gîscă” și frisoane ale întregii musculaturii, demonstrînd că termoreglarea organismului a fost tulburată.

De aceea, celor care încep să se fricționeze cu apă rece pentru prima dată li se recomandă să folosească o apă mai caldă (24—25°), temperatura apei urmînd să scadă treptat în zilele următoare; ea poate ajunge la sfîrșitul primei luni la cel mult 15—12°.

Se recomandă ca fricțiunea cu apă rece să se facă dimineața la sculare, îndată după „încălzirea” matinală. Pentru fricțiune este necesară o cantitate de 0,5—1 l apă, la care se pot adăuga 2-3 linguri de sare de bucătărie sau 2-4 linguri de oțet care măresc acțiunea excitantă și înviorătoare a acestui procedeu mecanic.

Fricțiunea se execută în felul următor: după dezbrăcare, stînd cu ambele picioare în lighean sau în cadă, pe fundul căroră s-a turnat în prealabil puțină apă fierbinte, se ia un prosop dublu, aspru, se înmoaie în apă, se stoarce și se întinde bine pe regiunea pe care se face fricțiunea. La început se fricționează fața și gîtul, umerii și mîinile, apoi pieptul și abdomenul. Se trece apoi prosopul peste cap la spate și, țînindu-l cu ambele mîini de capete, se fricționează bine spatele și regiunea posterioară a trunchiului, de la mijloc în jos. Încheiem procedeu prin fricțiunea picioarelor.

Dacă în timpul fricțiunii simțim că prosopul s-a încălzit, îl scufundăm în apă rece, îl stoarcem și continuăm fricțiunea. Mișcările trebuie să fie rapide și energice și — după ce căpătăm experiența necesară — fricțiunea nu trebuie să depășească mai mult de 2-3 minute. După terminarea exercițiului, se ia un al doilea prosop, complet uscat, tot aspru, ca și primul, și în ordinea în care s-a început fricțiunea se șterg bine toate părțile corpului. Ștergerea se execută cu multă energie, ca să provocăm înroșirea pielii.

Fricțiunile sînt recomandate ca un mijloc terapeutic important în: insuficiența circulatorie periferică, acrocianoză, pareze, psihastenii, neurastenii, surmenaj, convalescență după boli febrile (cînd persistă tulburări neurovegetative), precum și la reumatismii sensibili la schimbările de temperatură pentru a preveni recidivele. Fricțiunile mai sînt indicate și în caz de bronșită, procedeu limitîndu-se numai la regiunea toracelui (față și spate). Influențînd pozitiv metabolismul și excitînd sistemul nervos, fricțiunile se prescriu cu bune rezultate și în tratamentul obezității sau al leziunilor miocardice cronice asociate cu obezitatea.

Dr. M. E. Benenson

Poșta medicului

D. CIOLAN — Rîmnicul-Sărat: 1) În întîzieri ale creșterii și pubertății este indicat preparatul Nerobol (Richter-R.P.U.). Se găsește în farmacia, eliberîndu-se pe bază de prescripție medicală eliberată de specialist. 2) Vă recomandăm „Cartea tătucului” de dr. V. Ivanov, Editura medicală (1960). 3) Vom publica articolul solicitat.

D. I. — Timișoara: Dat fiind că vă aflați într-un oraș cu clinică universitară, vă sfătuiam să vă adresați clinicii de oftalmologie — cazul dv. fiind într-adevăr mai special — și să urmați întocmai recomandările specialistului.

ANDREIAN N. — Tr. Severin: Vă mulțumim pentru bunele dv. aprecieri. Nici noi nu considerăm că simptomele ce le prezentați sînt subiective. Este vorba, după părerea noastră, de două afecțiuni distincte: prima — o litiază renală și a doua — o hepatită cronică, colita fiind poate secundară hepatitei. În ambele afecțiuni, care au o evoluție cronică, pe primul plan stau dieta și regimul de viață. Respectarea lor este esențială. Pentru litiaza renală vă recomandăm o cură cu Cystenal, medicament din import, de 3 ori pe zi cîte 3-4 picături pe zahăr cu 1/2 oră înainte de mese. Pentru hepatită, cu avizul medicului curant, o cură de cortizon.

ION NEDA — Arad: 1) Nu au putut fi descoperite pînă în prezent pe electroencefalogramă aspecte care să corespundă anumitor forme de gîndire sau anumitor tipuri de activitate nervoasă superioară. Este suficient să arătăm că oameni foarte inteligenți și oameni „săraci cu duhul” pot prezenta electroencefalograme aproape identice. 2) Este adevărat că în unele clinici străine se utilizează emisiuni muzicale pentru diagnosticul unor boli neurovoase. Reacția pacientului la diferite muzici furnizează medicului indicii asupra gravității malădiei.

SIMONA — Ploiești: 1) Pielea grasă are, în genere, porii măriți. De aceea, este contraindicată apa caldă care îi dilată. Vă recomandăm loțiuni puternic astringente cu alau, acid boric etc. care tonifică mușchii și închid porii. Din cînd în cînd puteți folosi loțiunile alcaline conținînd borax sau bicarbonat de sodiu. În nici un caz nu întrebuiți sodă! 2) Părul oxigenat nu suportă undulațiile permanente.

UZANA D. — Piatra-Neamț: Considerăm că băile de ochi fără indicații medicale, practicate numai în intenții cosmetice, sînt absurde și pot deveni chiar primejdioase. Medicamentele menite să dilate pupila, pentru a da privirii „reflexe stranii” sînt nocive.

I. DUMITRU — Galați: Lucrări despre relaxarea autogenă nu există în românește. În germană: Kleinsorge H. u. Klumbies G. — „Technik der Relaxation”, iar în franceză: Schultz J. H. — „Le training autogène”. Le găsiți la bibliotecile mari din București.

D. V. — Salonta: Tenul uscat cu riduri necesită o îngrijire destul de „laborioasă”. Seara se ia fardul jos cu un lapte demachiant, apoi se spală cu apă și se unge cu o cremă grasă (de ex. crema Sanda). Pentru porțiunea din jurul ochilor vă recomandăm crema cu extras de placenta „Nutrin”. Dacă tenul dv. este foarte uscat, crema poate fi păstrată și în timpul nopții. Dimineața: spălarea cu apă rece, cremă în strat subțire și pudrare.

ROMAȘCANU A. — București: „Degoutul mort” („Digitus mortuus”) este o formă ușoară de „sindrom Reynaud”. Cauza o încă imperfecționată. Dat fiind vîrsta dv. este probabil o etiologie hormonală-nervoasă. Ca tratament, tonice (fier, arsenic, stricnină), insulă în doze mici și preparate de calciu. Unii autori recomandă raze ultraviolete pe mîini (zilnic 10 minute la 60 cm) sau radioterapia coloanei vertebrale pe mai multe cîmpuri, sub supraveghere medicală.

M. COPĂCEANU — Alba-Iulia: 1) Administrarea strofantinei nu este permisă decît dacă mama dv. n-a luat în ultimele 2-3 zile digitală. Călcarea acestei reguli nu poate fi făcută decît de cardiolog. 2) Pe cit se poate va evita sau chiar va interrompe fumatul. Va face mai puțin uz de cafea tare sau de ceai mai ales seara. 3) Doze mari de valeriană (de 3 ori pe zi 30 picături) pentru calmarea nervilor.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru încercarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au, însă, prioritate asupra celor prin poștă.

ISLANDA

Vulcani, ghețari și gheizere...

...Avionul zbura de-a lungul țărmului sudic al Islandei, insulă de origine vulcanică de lângă Cercul Polar, cu un relief neobișnuit. La un moment dat pilotul anunță: „Peste 10-12 minute veți putea vedea vulcanul Surtsey”. Călătorii se strinseră buluc în jurul hublourilor și, într-adevăr, zăriră jos, sub aripa avionului, un puternic torent fișnind din străfundurile oceanului și o insulă. Insula „a răsărit” la suprafața apei în noaptea de 14 noiembrie 1963, dăruind islandezilor un nou vulcan, de parcă n-ar fi avut destul (în Islanda există circa 140 de vulcani, dintre care 30 în activitate). De atunci, la fiecare 24 de ore insula „crește”, pe baza lavei vulcanice, cu sute de metri.

De la Reykjavik am pornit cu mașina spre nordul țării. Șoseaua din această regiune n-a trebuit să fie pavată sau asfaltată de oarece a fost construită direct

77.000 de locuitori iar Akureyri, al doilea oraș ca mărime, 9.500. În Islanda sînt multe așezări mărunte. Țăranii locuiesc în ferme, așezate la distanță de cinci, zece sau chiar mai mulți kilometri una de alta.

Pe cuprinsul Islandei se află multe lacuri de origine vulcanică și glacială. Lacul Tingvatlavatna de pe colinele Parlamentului are o suprafață de 120 de kilometri pătrați. Extrem de frumos este și Mivatn — lacul țăntarilor — deși, trebuie să recunoaștem, n-are un nume prea atrăgător.

Dar chiar și cea mai sumară caracterizare a reliefului Islandei ar fi incompletă dacă nu s-ar aminti despre gheizere, importantă sursă de apă termală, cu o temperatură constantă de peste 80 de grade. Apa furnizată de gheizere e folosită la încălzitul caselor, în sere, în bazinele de înot. În acest scop au fost construite instalații speciale de pompat și distribuit prețiosul lichid. Optzeci la sută din nevoile de apă caldă ale Reykjavikului sînt acoperite de gheizere.

Vulcani, ghețari, gheizere... Toate acestea prezintă, desigur, un mare interes. După cum munții și cîmpiile de lavă încremenită își stîrnesc admirația. Dar nu e de fel ușor să-ți duci viața pe aceste forme de relief. Chiar și în regiunile populate ale Islandei vara e rece (în iulie temperatura rareori urcă peste 12 grade) iar iarna, deși blîndă, e umedă, ploioasă.

Se poate afirma, deci, că cea mai puternică impresie nu ți-o face totuși natura variată, originală, cu nenumăratele-i „minuni”, ci faptul că în aceste condiții au fost create, cu prețul unor mari și permanente eforturi depuse de energeticul popor islandez, un înalt nivel de trai și o cultură bogată. Această națiune mică — la 1 decembrie 1964, Islanda avea 189.785 de locuitori — este alcătuită din oameni harnici, care știu să se gospodărească chibzuit, să-și construiască locuințe solide, confortabile. Islandezii și-au împodobit orașele cu scuaruri și gazon, lucru destul de greu de realizat în condițiile naturale extrem de vitrege ale țării. Din inițiativa femeilor, în orașul Akureyri s-a construit un parc mare, în care cresc tot felul de plante caracteristice Islandei și Groenlandei, iar unele au fost aduse chiar din Europa.

În lume există multe state insulare sau peninsulare, dar se pare că economia nici unaia dintre ele nu e legată de pescuit într-o măsură atât de mare ca a Islandei. Pescuitul și prelucrarea peștelui se situează aici pe primul plan. Islanda ocupă primul loc în lume în privința pescuitului pe cap de locuitor: în 1964, bunăoară,

întreprinderi alimentare și fabrici de prelucrare a lîinii, de confecții și încălțăminte. Islanda dispune, de asemenea, de mari resurse hidro-energetice, care deocamdată sînt însă folosite într-o foarte mică măsură.

Insula nu are condiții favorabile pentru dezvoltarea agriculturii. Principala ramură agricolă este creșterea oilor — circa 800.000 de capete — și a vitelor de lapte, care acoperă în întregime consumul intern de produse lactate.

Agricultura e fărîmițată și se practică în cadrul fermelor. De obicei casele fermierilor se înalță singurate în mijlocul unor lunci înverzite sau la poalele vreunui munte și neapărat în preajma unui rîu sau lac. Zidurile locuințelor sînt albe, iar acoperișurile roșii se încadrează ca o pată vie de culoare în peisaj. De altfel și orașenilor le place să-și vopsească casele în culori tari: acoperișuri verzi, roșii, galbene și albastre și ziduri albe iar uneori — mai rar, e adevărat — chiar galbene. Culorile îmbinate armonios, cu gust, încintă ochiul în condițiile specifice Islandei, unde din pricina ploilor și a cețurilor natura e deseori cenușie.

Am vizitat o fermă din regiunea Siglufjord. Proprietarul ei are 25 de hectare de pămînt arabil și o suprafață de ajuns de mare de pășuni în munți, unde pasc 150 de oi. În afară de asta mai are și 20 de vaci și cițiva cai. Pe terenul arabil se cultivă ierburii perene, folosindu-se pe scară largă îngrășămintele. Dar în ultimul timp numărul fermelor a început să scadă. Unele dintre ele își încetează activitatea pentru că proprietarii lor îmbătrînesc și n-au copii sau, dacă au, aceștia nu mai doresc să trăiască departe de centrele populate. Dacă la începutul secolului, marea majoritate a islandezilor locuia la sate, la 1 decembrie 1964 populația rurală reprezenta numai 33 la sută. Cu toate acestea, în ultimele decenii producția agricolă a crescut de cîteva ori.

Fermierii își desfac produsele prin cooperatie. Cooperativele au fabrici proprii de lapte, abatoare, instalații frigorifice, magazine. Camioanele lor circulă pe anumite itinerarii strîngînd de pe niște podiumuri de lemn, construite lângă șosea în fața fiecărei ferme, bidoanele cu lapte. În general cooperatiile, care a luat ființă în deceniul al VIII-lea al secolului XIX, joacă un rol important în economia și viața politică a Islandei.

I. Pomelov

INSULA SAMUI

Un punctuleț pe hartă

Locuitorii acestei minuscule insule, situată în Golful Siam, la est de Peninsula Malacca și însemnată chiar și pe cea mai amănunțită hartă numai cu un punctuleț, socotesc cocotierul cea mai perfectă creație a naturii. Într-adevăr, totul e frumos la acest copac — de la trunchiul puternic, pînă la coroana falnică, încărcată de rod.

Portul cel mai apropiat de pe continent, de unde se poate ajunge cu vaporușul în Samui, este orașul thailandez Surat-Tani. Călătoria durează o noapte întregă. În zori nava acostează la Naton, o mică așezare cu căsuțe de lemn, cîteva prăvălii, o farmacie și tufișuri care se întind pînă în curțile caselor.

Pădurile de cocotieri, care ocupă aproape întreaga insulă, constituie principala bogăție a insulei. Localnicii îngrijesc aproape cu venerație acest copac înalt și zvelt, care e foarte generos cu ei. Deoarece nucile de cocos se coc pe rînd, insularii trebuie să revină de cîteva ori la un singur cocotier. După ce sînt adunate în grămezi mari, nucile sînt cojite. Miezul fructului nu se prelucurează în insulă ci e exportat la Bangkok, iar coaja e expedită la o fabrică de lângă Naton. Insularii exportă o mare cantitate de copra; de cîteva ori pe lună la țărmul insulei acostează nave comerciale care vin aici să cumpere prețioasa marfă.

Insula Samui este unul din locurile unde se mai practică luptele de cocoși. În fiecare săptele, oricît de mic, există o construcție circulară de lemn — arena pentru luptele de cocoși — unde bărbații își dau frîu liber temperamentului lor tropical.

În schimb luptele de tauri, o altă distracție a localnicilor, se organizează mult mai rar. Pentru ele se amenajează o „arenă” în pădure. Înainte de a li se da drumul în arenă, taurii, împodobiți cu crenge verzi și cu coarnele înfășurate în hirtie viu colorată, sînt stropiți cu apă, așumați cu niște bețișoare și descîntați. Învîngătorul este purtat prin fața spectatoților care-l aplaudă frenetic.

V. Ivanov

CHILE

Țara de la tropice și Polul Sud.

Ca să ajungi din Uniunea Sovietică în Chile trebuie să zbori mai întîi deasupra Europei, a Africii, a Oceanului Atlantic și apoi să traversezi și America Latină. Distanța e atât de mare încît ai impresia că mergi la capătul lumii. Chile se întinde ca o fișie lunguiață și îngustă de-a lungul litoralului vestic al continentului sud-american, de la frontiera cu Peru pînă la Țara de Foc. Are o configurație geografică ieșită din comun: este cea mai lungă și totodată cea mai îngustă țară din lume, cu regiunea nordică situată la tropice iar cu cea sudică în Antarctica.

Deși este un oraș vechi, Santiago de Chile nu are clădiri în stil baroc spaniol sau monumente ale civilizației indiene, așa cum s-ar aștepta poate turiștii străini. În centrul capitalei, construit abia acum optzeci-nouăzeci de ani, se concentrează viața comercială și de afaceri a orașului.

Vedere din Santiago.

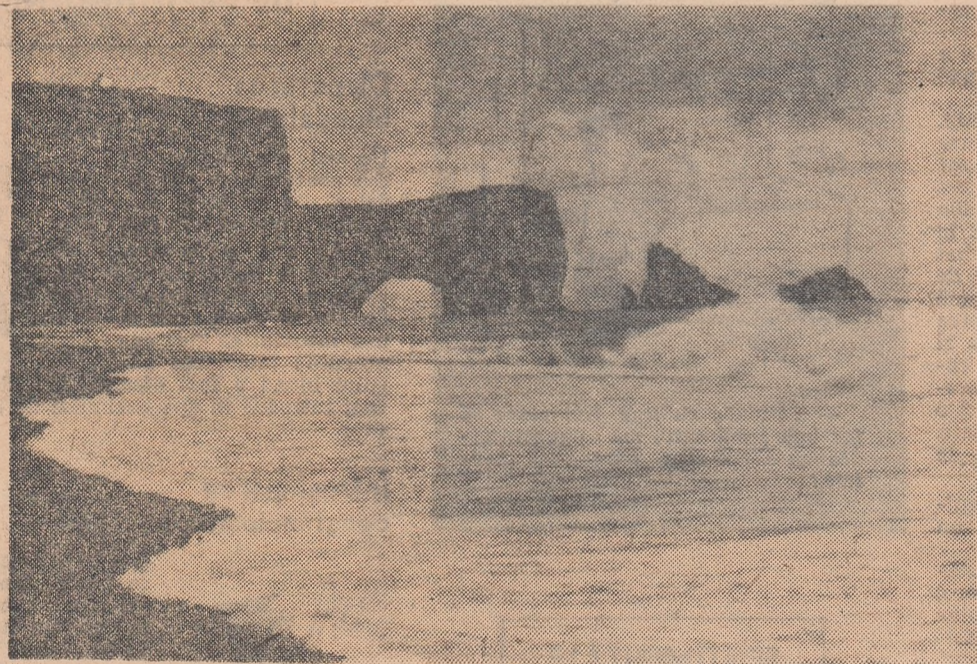
cu bănci și hoteluri, concerne și societăți pe acțiuni, companii aeriene și magazine mari. Și tot aici își dau întâlnire clădiri ultramoderne, în formă de cuburi și cilindri și case înalte cu multe ferestre, semănînd mai mult a stelaje...

Plazza de Armas — Piața Armelor — este punctul central al orașului. Înconjurată de arcade, la adăpostul cărora se desfășoară un comerț intens și avînd un scuar impresionant în mijloc, Plazza de Armas este locul preferat de plimbare și odihnă al locuitorilor orașului. Se spune că dacă vrei să cunoști mai îndeaproape o localitate, nu e suficient să o străbați în lung și-n lat, ci trebuie să petreci cel puțin o oră-două într-un punct aglomerat al ei. Așa am procedat și noi la Santiago de Chile. Scuarul din Plazza de Armas ne-a oferit plăcutul prilej de a ne familiariza mai bine cu orașul.

Santiago de Chile are aproape două milioane de locuitori, cam un sfert din populația totală a republicii. El joacă un rol foarte important în viața țării. Mulțumită poziției sale geografice, este un important nod feroviar, rutier și aerian care leagă între ele regiunile nordice de cele sudice. De aici pînă la Arica — cea mai nordică așezare, situată la frontiera cu Peru, sînt 2000 de kilometri. Avionul te transportă în acest oraș mic dar interesant în două ore și jumătate. Arica este un oraș puțin obișnuit. Multă vreme, a fost scutit de taxe vamale. În ultimul timp, însă, a pierdut acest privilegiu. Viața economică din mica localitate de graniță pulsează mult mai intens decît în alte orașe din Chile. În momentul de față, aici se construiește un mare port maritim.

Se știe că fiecare țară își are locurile ei celebre prin frumusețe. Chilenii, de pildă, afirmă că dacă nu vizitezi Valparaiso — Valea paradisului — nu-ți poți da seama cît de frumoasă e țara lor. De aceea, înainte de a o părăsi, am făcut un popas și în această localitate de pe coasta Oceanului Pacific, unul dintre cele mai frumoase orașe-porturi din lume, cu o istorie foarte zbuciumată. În ultimul timp Valparaiso s-a contopit de fapt cu orașul Vina del Mar, situat în preajma lui. Cele două localități sînt legate între ele printr-un pod și formează un singur tot. Valparaiso e un oraș care muncește iar Vina del Mar este o stațiune climaterică liniștită, fără întreprinderi industriale și cu o plajă splendidă, care-i încintă pe turiști...

I. Korneev

Faleze abrupte mîncate de furia valurilor, neguri care, uneori, se tîrăsc chiar la suprafața oceanului...

pe lavă. Drumul se întinde mai întîi de-a lungul țărmului, înconjurînd mai multe fiorduri care înaintează adînc în insulă, după care ba urcă în munți, ba coboară în văile rîurilor sau, pe porțiuni de zeci de kilometri, șerpuieste prin locuri complet pustii, unde nu există decît prundiș, nisip și piatră crăpată.

Relieful, format sub influența activității vulcanilor, este neobișnuit. Erupțiile vulcanice încep prin a zvrili o masă de nisip, urmată apoi de lavă fierbinte care, ajunsă pe sol, se solidifică. Peste straturile stratificate se rostogolesc mereu alte șuvoaie de lavă. Astfel, pe suprafețe imense se îngrămădesc munți și blocuri de piatră de diverse forme, unele mai ciudate decît altele, sau se formează cîmpii relativ netede și poroase. De-a lungul secolelor, pe șesurile de lavă și pe versanțele munților vîntul a adus, nu se știe de unde, un strat de pămînt. Dat fiind că stratul nu e repartizat uniform, unele regiuni sînt acoperite de un covor gros de iarbă iar altele numai de firițele dispartate. Păduri sînt puține, jumătate fiind alcătuite din arbuști.

După calculele specialiștilor, numai o cincime din teritoriul Islandei e locuită. Orașele sînt mici. Reykjavik are numai

s-au pescuit peste 970.000 tone de pește, adică cinci tone de fiecare locuitor. Scrumbiile constituie mai bine de jumătate din această cantitate. În general ele se usucă sau se congelează, iar cele care nu corespund sînt transformate în făină și grăsimi pentru vite. Din morun sau nisetur se prepară în special fileuri, care se vînd sub formă congelată. Sărați și uscați, ei se exportă în Africa și America Latină. Este foarte dezvoltat, de asemenea, și pescuitul balenelor.

Nu toți islandezii sînt pescari. Dar în ultimă instanță, munca și viața maselor populare, ca și beneficiile realizate de industriași, bancheri și comercianți sînt legate într-o formă sau alta de pescuit și de prelucrarea peștelui. Islanda nu dispune de o industrie cu multe ramuri, nu are bogății naturale și nu dispune de condiții pentru cultivarea cerealelor, de aceea trebuie să importe foarte multe produse. Dar pe ce bază? În special pe baza exportului de pește.

Industria se limitează în general la întreprinderi de prelucrare a peștelui și la șantiere de construit și reparat nave. Islanda are și o fabrică de ciment și una de îngrășămintă minerale. Pe bază de materii prime proprii funcționează cîteva

IMITATORII LUI ROMULUS

Cei șapte ani de... bîrlog

În ultimul timp presa din diferite țări s-a ocupat de o problemă pe cât de „captivantă” pentru marea public pe atât de interesantă pentru specialiști: reeducarea copiilor răpiți și crescuți de animale sălbătice. Vor redeveni ei oameni? — această e întrebarea pe care și-o pun cei în drept în fata cumplitelui spectacol oferit de mii de vietăți cu deprinderi de fiară.

În octombrie 1920 preotul Singh din Calcutta a hotărât să vadă cu propriii lui ochi „fantomele” care, se spunea, populau pădurea din apropiere. Și le-a văzut: două fetițe care alergau în patru labe, râdeau și-și arătau colții. Sălaşul și-l aveau într-un bîrlog de lupi, pe care îl împărțeau cu câteva animale mature. Amala și Kamala, cum au fost botezate fetițele, au fost transportate într-un orfanat. Prima a murit curînd. Kamala, în vîrstă de aproximativ opt ani, își petrece zilele dormind sau stînd nemișcată în patru labe. Noaptea umbla de colo-colo urlînd ca lupii. Au trebuit să treacă șase ani ca fetița să învețe să bea din pahar și să rostească vreo treizeci de cuvinte.

În 1923 în bîrlogul unui leopard ucis au fost găsiți doi pui și un băiat de cinci ani. Copilul a fost redat părinților, cărora le fusese răpit pe cînd avea doi ani. În cei trei ani de captivitate copilul se sălbăticiuse într-atît încît mușca pe cei ce-l atîngeau și nu mînea decît carne crudă. A fost nevoie de alți trei ani pentru a-l dezvăța să umble în patru labe. Dar chiar și după aceea, cînd se speria și o lua la fugă revenea la poziția patrupeadă.

Un caz și mai concludent e relatat de analele medicale franceze. Victor, un băiat de doisprezece ani descoperit în stare de sălbăcie într-o pădure, a fost încredințat unui medic care s-a ocupat în mod special de reeducarea lui. Rezultatul: pînă la patruzeci de ani — vîrstă la care a murit — Victor n-a reușit să învețe să scrie și să citească. Singurele deprinderi omenești pe care le-a căpătat în toți acești ani au fost să umble îmbrăcat și să minuiască câteva unelte.

Aceste trei cazuri de copii sălbăticiți din cele câteva zeci cunoscute, fără a lua în considerare o sumă de alte întâmplări similare care circulă sub formă de legendă, au pus pe gînduri pe oamenii de știință. Ce se poate face — dacă, în general, se poate face ceva — pentru a le reda înfățișarea omenească?

În urmă cu 350 de ani domnitorul indian Akbar a efectuat o experiență care, făcînd abstracție de cruzimea ei, a demonstrat, printre primele, că perioada între 1—5 ani are o foarte mare importanță în dezvoltarea omului. Pentru a verifica spusele cărturarilor de pe atunci cum că, fără ca cineva să-i învețe, copiii indieni ar pronunța primele cuvinte în indiană, cei chinezi în chineză ș.a.m.d., Akbar a poruncit să fie închiși într-un loc perfect izolat cîțiva copii de naționalități diferite. Înconjuțați de slujitori muți, copiii n-au auzit o voce omenească timp de șapte ani. Cînd ziua mult așteptată a sosit, demnitarul în persoană a descuiat ușa temniței. Și ce i-a fost dat să audă? Nu cuvinte rostite în indiană, birmană sau chineză, ci un cor de urlate și tot soiul de sunete nearticulate. Ulterior, nimeni n-a reușit să-i învețe să vorbească.

Cele expuse aici în câteva rînduri constituie, pe plan științific, obiectul a tomuri întregi de cercetări legate de problemele eredității și mediului. Dar să lăsăm savanților ce-i al savanților și să ne măr-

Toamna se numără bobocii și... rațele vîinate.

gînim să reflectăm la înțeleptele cuvinte „cei șapte ani de acasă”...

(Din „Nedelea”)

SUB AUSPICIILE FORTUNEI

Între patru ochi cu marea

Dacă la întrebarea „vă plac călătoriile pe mare?” răspunsurile pot oscila între „da” și „nu”, la „cum v-ar plăcea să călătoriți?” reacția celor interogați dezvăluie o infinitate de gusturi. Și nu în-

totdeauna ele se îndreaptă spre confortabilele transoceanice. Thor Heyerdahl a întreprins celebra lui călătorie pe o plută de lemn purtată de curenții marini și de vînturi. Alain Bombard a petrecut 65 de zile singur în mijlocul oceanului, hrînindu-se cu produsele ce i le oferea apa. Iar de curînd presa a scris despre încă un navigator singuratic, căpitanul William Willis. În vîrstă de 71 de ani, care a întreprins o călătorie pe plută pe itinerarul Peru-Samoa-Australia.

Pentru neobișnuitul său voiaj Willis a ales o zonă a Oceanului Pacific fără curse regulate de vapoare.

Itinerarul nu era lipsit de primejdii. Cu câteva zile înainte de ieșirea în larg a tementarului marinar un vas pescăresc japonez, care nimerise în acea zonă, a fost deviat de la cursul lui cu 300—400 de mile și a eșuat pe un reef de corali. Dar în ciuda primejdiilor Willis nu și-a schimbat hotărîrea. Împinsă cînd de vînt, cînd de visle, pluta lui Willis a parcurs o bună bucată de drum fără incidente. Noaptea Willis își lega cirna de picior. Într-o zi bătrînul marinar a alunecat și în cădere s-a lovit la coloana vertebrală. Traumatismul a fost serios: timp de șase zile Willis a zăcut cu picioarele paralizate. Apoi s-a făcut bine și și-a serbat cea de a 70-a aniversare.

În cele 76 de zile de singurătate în mijlocul oceanului, navigatorul a întîlnit un singur vapor.

Luptînd cu curenții, învingînd greutățile supraomenești ale traversării barierei de corali, Willis a ajuns, totuși, cu bine în Australia. În momentul de față neînfricatul căpitan lucrează la proiectul unei noi călătorii, pregătindu-se din nou să infrunte marea între... patru ochi.

(Din „Nedelea”)

ANTICHITĂȚI

Tata a fost mulțumit

— Ce-ai făcut ieri la școală?
— Am învățat pe dinafară tabla înmulțirii, am pregătit o nouă tablă pentru scris, pe urmă învățatorul mi-a dat o temă orală. După amiază mi s-a dat o temă scrisă. Apoi am plecat acasă. Cînd am intrat în casă l-am văzut pe tata. L-am povestit despre lucrarea scrisă, pe urmă am repetat tabla învățată pe dinafară. Tata a fost mulțumit.

O compunere ca oricare alta, scrisă de un elev din școala elementară. Dar despre ce tablă de scris e vorba?

De curînd a fost descoperită, în cursul unor săpături arheologice, o întreagă colecție de table de argilă pe care elevii din clasele elementare le-au scris acum trei sau patru mii de ani în Mesopotamia. Programul lor era destul de încărcat. În afara obișnuitei table de înmulțire ei învățau extragerea rădăcinii patrute și cubice, geometria (mai ales aplicațiile sale practice — de pildă, cît pămînt trebuie să scoată pentru a construi o fîntînă de dimensiunile date), gramatica, geografia, științele naturii etc.

Așadar, într-o tablă se spune că tata l-a lăudat pe școlarul mesopotamian. Ce aflăm, însă, din alte table? A doua zi, pe capul sărmanului elev s-a abătut o grindină de necazuri. În primul rînd, a întîrziat la școală și i s-a făcut observație. Apoi învățatorul a descoperit o greșală în tema pentru acasă și fără să stea prea mult pe gînduri l-a umplut de vînturi pe vinovat. Curînd după aceea a mai încasat o chelșănăală, căci pedagogul l-a surprins „căscînd gura în toate părțile” și câteva palme în plus pentru „înută neglijentă”. După toate astea învățatorul a conchis: „Scrisul tău nu face nici două parale” și și-a susținut cuvintele cu câteva lovituri de nuia.

Nimic de zis, disciplina din școlile Mesopotamiei nu excela prin blîndețe. E adevărat, însă, că cei care rezistau pînă la sfîrșit se puteau considera, pentru acea vreme, erudiți.

(Din „Vokrug sveta”)

— Tăticule, cu tine îmi place să fac baie; mămica mă pune întotdeauna să-mi scot pantofii și șosetele!

SENTIMENTALE

Cînd femeile sînt consecvente...

Celebrarea căsătoriei dintre tînăra Shirley Hodder, în vîrstă de 20 de ani, și Raymond Boll, amîndoi originari din satul Ripley (Anglia), se apropia de sfîrșit cînd unul dintre invitați, Jim Haynes, se îndreptă spre mireasă și-i întinse o bancnotă de cinci lire. Rumoarea produsă de acest gest se potoli curînd, căci Jim făcu... mărturisiri complete. Bancnota era prețul unui pariu încheiat în urmă cu zece ani. Pe vremea aceea Jim era șoferul școlii la care învăța Shirley. Într-o bună zi ea îi declară șoferului că era îndrăgostită de un băiat pe nume Raymond și că va face tot posibilul pentru a se căsători cu el. Șoferul îi propuse un rămășag, susținînd că peste cel mult o lună va face o nouă pasiune. Dar, contrar celor știute despre inconsecvențele feminine, Shirley se încapătîna să rămînă fidelă sentimentului și să se căsătorească cu Raymond. E adevărat că nu se poate controla ce rol a jucat în toată povestea asta dorința de a cîștiga pariul.

DE PRETUTINDENI

Disperarea blondelor

Un val de îngrijorare s-a abătut asupra blondelor din orașelul Prineville (statul Oregon, S.U.A.) cînd au constatat, într-o bună zi, că părul lor a devenit verde. Cauza metamorfozei n-a întîrziat să fie cunoscută: înverzirea părului blond a fost efectul unui dezinfectant introdus în apa bazinului de baie din oraș.

Întruchiparea conștiințiozității

Orașul Birmingham se poate mîndri cu cel mai conștiințioz paznic din lume. Iar vorba de Kenneth Allen, paznicul parcului public „Leightwood-Park”, care în fiecare seară are grijă să instințeze pe vizitatori de ora în chiderii parcului, după care încuie cele patru porți. Faptul că parcul are patru porți dar nici un fel de împrejmuire nu pare să-i neliniștească.

O nouă creație: suprarochia

Cunoscutul creator de modele Michael Telling, din Paris, a stîrnit invidia colegilor săi de breaslă lansînd câteva modele de „cele mai scumpe rochii”. În colaborare cu doi bijutieri, el a și prezentat o rochie de seară din mătase verde brodată cu perle și briliante în valoare de 15 milioane de franci. Un prim inconvenient al rochiei-unicat a constat în faptul că croitorii au trebuit să fie supravegheați de cîțiva polițiști și că un cordon de polițiști a fost amplasat în apropierea manechinei care, timp de două minute, a „demonstrat” suprarochia. Un al doilea inconvenient: cumpărătoarele nu dau năvală...

(Din „Ogoniok”)

Poșta redacției

DUMITRU LUPU — Constanța: V-am satisfăcut dorința, publicând un nou articol despre enigmaticele lacului Funduzi în „Veac Nou” nr. 43.

PETRU KMITERKO — Timișoara: Vă mulțumim pentru interesul care-l arătați revistei noastre. Din păcate, însă, nu putem răspunde pozitiv la propunerea dv. dat fiind caracterul revistei noastre.

VLAD STĂNCESCU — București: Vă mulțumim pentru aprecieri. Ne-am străduit să dăm cititorilor noștri informații suplimentare cu privire la „culturism”, publicând în paginile noastre și alte materiale pe această temă. Pentru detalii de specialitate vă recomandăm să vă adresați Institutului de cultură fizică și sport.

NELU MARIS — Borșa, regiunea Maramureș: Regretăm, dar traducerea dumneavoastră nu se încadrează profilului revistei „Veac Nou”. V-ați putea adresa unei publicații regionale.

D. IVĂNESCU — București: Nu v-am putut răspunde prin cartea poștală anexată, deoarece, din greșală, ați inversat adresele. Drojdia fortifiantă poate fi procurată în magazinele alimentare. Întrebarea producătoare este „7 Noiembrie” din Arad.

GHEORGHE ARDELEAN — Cluj: Volumele tratând despre hipnoză nu au apărut în traducere românească.

ELENA DUMA — Satul Trestiana, reg. Iași: Pentru deficiențele pe care ni le semnalăți în difuzarea presei, adresați-vă oficiului respectiv din Birlad sau, în caz de nerezolvare, din Iași. Nu avem posibilitatea să vă oferim, pentru corespondență, adresa unei eleve din Sofia.

MILCA CRISTICI — Timișoara: În problema dumneavoastră adresați-vă ziarului „Scînteia tineretului”.

PAVEL MOTEA — Craiova: Pentru a obține un răspuns la problema care vă preocupă, procurați-vă „Micul atlas geografic” unde veți găsi, în prima lui parte, toate detaliile.

M. DREVĂRESCU — Zalău: Adresați versurile dumneavoastră unei publicații raionale sau regionale.

ADRIAN GEORGESCU — Ploiești: Pentru a obține revistele solicitate scrieți-ne din nou indicând numerele și adăugind contravaloarea expediției în timbre. Neprimirea abonamentului se datorește unei deficiențe la oficiul local de difuzare a presei, căruia trebuie să vă adresați. „Ex libris”-urile sînt etichete special desenate și imprimate de bibliofili, pentru a-și marca astfel cărțile.

CONSTANTIN IVANCENCO — Galați: Nu sîntem în posesia adresei exacte. Scriind însă pe adresa: „Institutul de proze științifice”-Leningrad, U.R.S.S., corespondența dumneavoastră va ajunge la destinație.

OCTAVIAN METEA — Timișoara: Nu am putut folosi articolul dumneavoastră.

GRIGORE LOGHIN — București: Publicăm numai traduceri din literatura sovietică, sau articole originale pe marginea ei.

AL. LUPĂȘTEAN — Sibiu: Precum ați putut observa citind pagina de literatură a revistei noastre, nu publicăm decît schițe sau scurte fragmente. Ați putea, eventual, adresa traducerea dumneavoastră unei reviste literare locale sau din București.

FOTOGHICITARE

Răspuns: *Structura elcoidală a unui polimer în faza de cristalizare, văzută la microscopul electronic.*

CONSUMAȚI

DROJDIA FORTIFIANTĂ

Drojdia fortifiantă are importante calități nutritive prin conținutul mare de vitamine și în special vitaminele grupei B, în care este foarte bogată, și este bine tolerată ca supliment în alimentația omului.

Drojdia fortifiantă este indicată în special pentru persoanele care folosesc în alimentația zilnică un regim dietetic care, deși asigură principiile nutritive, nu reușește — în majoritatea cazurilor — să asigure necesarul de vitamine de care organismul are nevoie.

Un supliment de 10—15 g zilnic completează deficiențele vitaminice ale dietelor sărace.

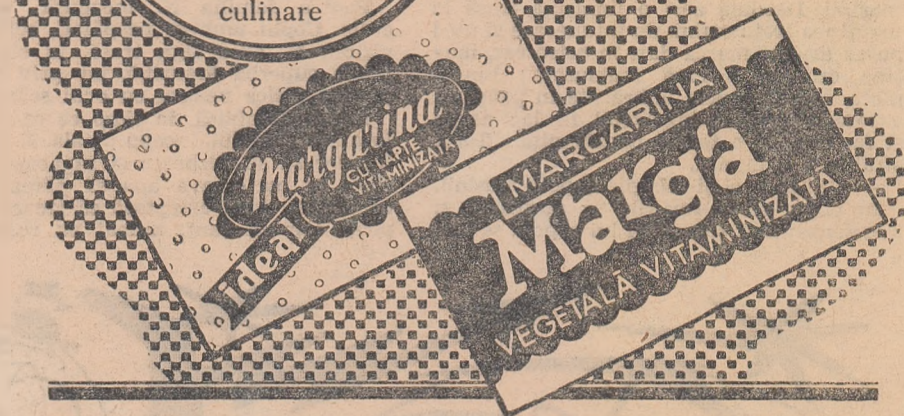
În diabet se recomandă 10—15 g pe zi, iar în stări carentiale de nutriție, stări astenice și în toate cazurile în care se administrează antibiotice, doza de drojdie fortifiantă este de cea. 10 g zilnic și poate ajunge chiar la 50 g pe zi dacă organismul suportă bine.

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent cu cele două mese principale ale zilei (prînz și seara), pe stomacul plin, fie uscată, în reprize mici, antrenată cu apă, fie dizolvată în prealabil în puțină apă.

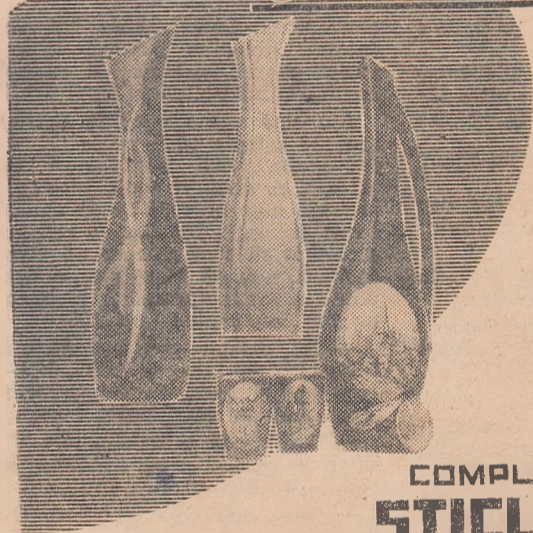
Margarina

VEGETALĂ VITAMINIZATĂ

O grăsime de origine vegetală ce înlocuiește în foarte bune condițiuni untul atât la prepararea prăjiturilor cît și la diferite preparate culinare

CADOURI

PLĂCUTE
LITILE
IEFTINE

SERVICII DE MASĂ,
LICHIDR, CAFEA ETC.
VASE DE FLORI ȘI
BIBELOURI

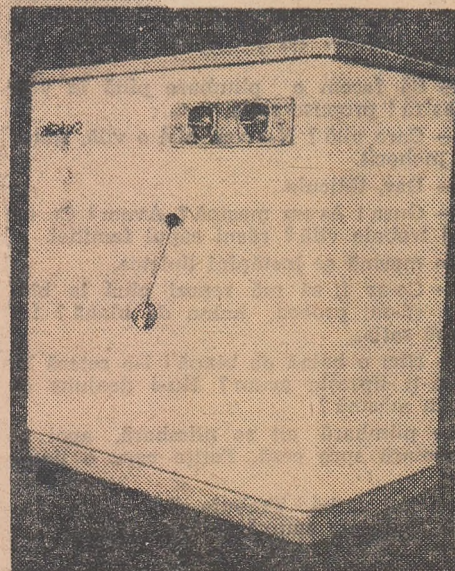
PRODUSE DE
COMPLEXUL INDUSTRIAL DE
STICLĂ ȘI FAIANȚĂ
SIGHIȘOARA

Rufele imaculate sînt bucuria oricărei gospodine!

În timp scurt și fără eforturi rufe devin curate cu ajutorul

MAȘINII
DE
SPĂLAT

MAȘINI DE SPALAT RUFE:

Alba Lux, Tehnometal, Păltiniș, Crinul, Electro-bobinaj, găsiți la magazinele universale și specializate ale cooperativelor de consum.

Se vînd și cu plata în rate.

Limuzina neagră

A fost odată un oraș toți oamenii, un anume N. Avea o nevastă și doi copii, un băiat și o fată. O familie obișnuită, cu o locuință obișnuită, cu o vilioasă în afara orașului unde-și petrecea duminicile. Duminici în care mama făcea friptură, iar copiii își făceau de cap pentru că mama le spunea să fie cuminți. Seara exclaimau cu toți mulțumiți: „Incă o duminică plăcută!”

Cea mai fierbinte dorință a lui N. era să aibă o mașină proprie. Grozav ar fi vrut să scape de autobuzele aglomerate și de mirosul de benzină arsă. Să miroase, cu alte cuvinte, ei însuși a benzină.

Intr-o seară, N. mergea pe stradă cu sufletul invadat de tristețe și cu capul plin de idei. Ideile se învâneau în jurul mașinii. Deodată zări o limuzină trasă la marginea trotuarului. Se întoccase și nu-i putea desluși marca dar, în orice caz, mașina era de o rară frumusețe: lungă, plată, cu canapelele îmbrăcate în piele, cu caroserie vopsită impecabil în lac negru și farurile de o formă neobișnuită... Totul strălucia, scinteaia...

— Of! făcu el și mîngie capota mașinii. În clipa aceea farurile se aprinseră și avu senzația că sub mîna lui capota se un-

Băiatul pricepu singur că trebuia să-și mute gîndul de la bicicletă. Mama lui înțelese și ea că nu-i va mai fi dat să prepare delicioasele fripturi.

Ajunși în fața casei, soția lui N. și copiii voiau să coboare din mașină, dar capul familiei comandă:

— Stop! Cine o să spele mașina?
Spălură și frecară pînă seara tîrziu. Copiii se plîngeau că îi dureau miinile, dar tatăl se arătă implacabil. Soția declară că nici spălatură rufelor n-o obosea în așa hal.

Noaptea nu dormiră. Copiii din cauza foamei, soția din cauza hainei de blană, iar N. din cauza spaimei că i s-ar putea fura mașina. Numai pisica neagră dormea dusă, incolăcită leneș.

Pentru familia N. începură vremuri grele. Copiii umblau nespălați, soția slăbi vizibil, N. avea fața trasă, în stradă se lăfăia superba limuzină, iar prin casă se plimba pisica neagră cu ochi scăpărători.

Intr-o duminică, în timp ce se plimbau în afara orașului, începu ploaia. N. porunci tuturor să se dezbrace și să acopere mașina, ca nu cumva apa să păteze luciul caroseriei. Apoi așteptară să treacă ploaia pitiți într-un șant, numai cu rufăria de

duia cum se unduiește o piscică pe care o mîngie.

În fața mașinii se afla, într-adevăr, o piscică neagră. Ochiul îi ardeau ca niște tăciuni. N. o mîngie și pe ea, fără să priceapă nimic.

— Ce-ai da să ai o limuzină ca asta? auzi el, deodată, un glas.

— Eu? se miră N. și privi în jur, dar nu văzu pe nimeni. Ce-aș putea să dau? Vila mea, să zicem.

— Și mai ce? întrebă același glas, în timp ce pisica i se freca de picioare.

— Păi, haina de blană pe care și-a comandat-o nevastă-mea, zise N. scuturat ca de friguri.

— Altceva?

— Bicicleta pe care i-am promis-o băiatului. Și mașinuța fetiței. Mai am și trei costume, iar nevastă-mea citeva inele.

— Încă!

— Nu mai am nimic, rosti abătut N.

— Dar sufletul ți l-ai da? miolăi pisica zbîrlindu-și coada.

— Sufletul? Da, sigur! Și încă peste toate astea! Uitasem de suflet! se bucură N.

Pe neașteptate luminile se stinseră, tunetul bubui și N. se întoarse acasă cu pisica neagră în brațe. A doua zi dimineața în fața casei lui se afla limuzina neagră.

A fost o senzație! Familia N. și familiile tuturor vecinilor nu se mai dezlipiră de ferestre. Soția lui N. plîngea de fericire, copiii țipau. N. însuși nu mai putea să scoată un cuvînt: limuzina aceea luxoasă era a lor!

Apoi se repeziră la mașină. Copiii voiau să o pipăie dar tatăl se zborși la ei: „Jos labele! O să zgriați lacul!” și-i arse o palmă băiatului, iar pe fetița o îmbrînci, lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată pînă atunci.

— Da, sigur, incuviință soția cu sfială. S-ar putea întâmpla, ferească Dumnezeu! Apoi vru să se așeze în mașină, dar N. o apucă de mină.

— Unde te vîri cu pantofii murdari?

Rușinată, soția își scoase pantofii și intră în mașină. Iar copiii, neîndrăznind nici să plîngă de emoție, se așezară cuminți lângă mama lor. După ei pătrunse în mașină și pisica neagră, iar N. n-avu curajul s-o alunge.

— Să facem o plimbare pînă la vila noastră! propuse soția.

— Care vilă? N-avem nici o vilă, spuse N. mohorit.

— Dar, tăticule...

— Gura! Avem mașină? Avem! Ce ne mai trebuie vilă? răcni capul familiei.

În mașină se instăpîni liniștea.

— Ce-ar fi să mă repezi pînă la blănar. să-mi probez haina de blană? întrebă soția.

— Nici o haină de blană! i-o reteză N. Asta-ți lipsește acum? Nu-i de ajuns că avem mașină?

Se plimbară cît se plimbară, apoi se înapoiară spre casă. Fetița ceru o limonadă.

— Nici vorbă! Trebuie să facem economii. Avem de cumpărat benzină și ulei.

corp pe ei. Protejată de hainele întregii familii, limuzina suportă bine potopul. Pisica neagră se tolăni pe canapeaua din spate, mijindu-și satisfăcută ochii galbeni.

Ajunseră acasă noaptea tîrziu: trebuiseră să aștepte pînă să se usuce străzile. Iar odată ajunși se apucară să ștergă mașina. A doua zi copiii picotiră la lecții și luară note proaste. N. fu apucat de frisoane iar soția lui făcu o criză de inimă și trebui să stea culcată pe divan. Seara fu, însă, nevoită să se scoale, deoarece N. vîndu divanul. Cumpără, însă, în schimb, un far nou pentru limuzină.

— Nu, dragul meu, așa nu mai merge, îi șopti pisica neagră lui N. într-o noapte cînd acesta freca de zor caroseria limuzinei. Îmi dai prea puțin lapte!

— Mai rabdă și tu, i-o tăie N. Trebuie să trăim modest, doar avem mașină. Principalul e ca ei să-și lipsească nimic.

— Hm! bombăni limuzina. Dar perne de nylon mi-ai cumpărat? Dar, mă rog, claxonul pe trei tonuri?

— N-am... șopti N. Nu pot... N-am bani...

Atunci limuzina izbucni într-un rîs sinistru, își căscă botul cromat și-l înghiți pe N. cu măruntăie cu tot. După care se făcu nevăzută, împreună cu pisica neagră. Și de atunci nimeni nu i-a mai văzut nici odată.

Familia îndoliată plînsă o vreme, apoi își spuse: „lacrimile nu spală durerea” și începu să trăiască nu prea rău. Mama reveni la fripturile ei favorite, iar copiii se îngrășară.

După un timp, văduva se recăsătorî. Apărură încă un băiețel și încă o fetiță. Apăru și o vilă nouă.

Apoi începură să adune bani pentru mașină.

(„Din Krokodil“)

Numai pentru bărbați

Sfaturi pentru tinerii căsătoriți

Înainte de a începe să citiți aceste sfaturi, aruncați o privire în jur. Nu cumva să fie vreo femeie prin apropiere! Pentru că femeile nu trebuie să audă niciodată ceea ce este numai pentru niște urechi bărbătești.

Intrînd în subiect, trebuie să admitem că un soț tinăr oferă îndeobște o priveliște jalnică. E proaspăt însurat, își adoră încă soția și e gata să facă orice pentru ea. Ideea că a făcut prea mult îi vine mai tîrziu, după multe ore de trîndăveală pe divan. Din păcate, însă, atunci e prea tîrziu.

De aceea e foarte important ca din primele clipe de viață în comun soția să se obișnuiască cu gîndul că bărbatul nu e la ordinele ei. Purtați-vă, deci, în așa fel încît ea să înțeleagă că în gospodărie nu

poate conta pe dumneavoastră. Dar intru-cît gospodăria nu se face singură, soțul trebuie să-și învețe nevasta să facă de toate. În acest timp, însă, nu-i deloc obligator ca și el să lucreze. E bine, de exemplu, ca instructorul preparării prînzului să decurgă cam așa: chiar dacă mîncarea e gustoasă, înghițiți o lingură de supă, apoi împingeți farfuria la o parte, scormoniți cu furculița prin felul doi și scuțați-vă de la masă.

— Încotro? se va mira soția.
La care, soțul va răspunde fără chef:
— Mămica m-a rugat să trec azi pe la ea. Mi-a făcut colțunași, știe că-i ador...

Înainte de plecare vă sfătuim să viriți, pe furis, citeva bucăți de carne într-o pungă de plastic; le veți devora pe scară. Ce veți dobindi prin această conduită? Soția va înțelege că în prepararea prînzului trebuie să tindă întotdeauna spre mai bine.

E foarte important să aveți un bagaj variat de interjecții și gesturi dezaprobatore, așa încît să le puteți folosi fără a vă repeta. După cum e foarte util să țineți minte ordinea în care le folosiți. Numai așa se obține un maximum de efect. De exemplu:

Soția își roagă soțul să dea o fugă pînă la colțul străzii să cumpere o piine. Primă rugăminte poate să rămînă fără răspuns. La a doua rugăminte, soțul trebuie să lanseze în direcția soției o privire furios-dezaprobatore și să-și vadă de treabă. Dacă se întîmplă să stea tolănit pe canapeaua lui preferată și să citească ziarul lui preferat, la a treia rugăminte poate să răspundă glacial:

— La urma urmei n-am și eu dreptul să citesc liniștit MĂCAR O DATĂ ÎN VIAȚĂ?

Iar dacă după toate acestea soția va continua să insiste, e indicat următorul procedeu. Soțul va ridica din umeri, va desface brațele cit mai larg și-și va ridica ochii la cer:

— Asta-i prea de tot!

Acest procedeu are un rezultat sigur: soția adresează soțului iubit citeva cuvinte pline de afecțiune și se duce singură după piine.

În general, trebuie să țineți minte că femeile fac parte din sexul slab intrucît le lipsește fermitatea masculină, se predau repede și se reped la prăvălie sau la bucatărie. Bărbații trebuie să fie conștienți că aparțin sexului tare și că nu trebuie să se predea. Pentru că în lupta pentru eliberare de sub selavia feminină principală armă a bărbatului nu e capul, cum mai cred unii în mod greșit, ci caracterul. Un caracter inebranabil, bărbătesc.

G. Țirineak

Sînt după dumneavoastră!

Mi s-a defectat aparatul de ras electric și n-am avut timp să-l repar. Așa că m-am dus la frizerie.

— Cine-i ultimul? am întrebat un ins chel

— Aș fi eu, dar cineva a reținut un loc după mine. A spus că nu lipsește mult. Iar după el mai sînt încă doi: unul s-a repezit pînă la Casa de economii iar celălalt... Am uitat unde-i celălalt. Asta e. Deocamdată sînt eu, vaszică!

Am luat loc lângă insul chel.

— Și vă vine rîndul curînd?

— Nu prea. Înaintea mea a fost unul în haină verde. Înaintea lui, unul în cămașă roz, care s-a dus să dea un telefon. Înaintea ăstuia, un cetățean cu servietă, trebuie să sosească din clipă-n clipă, dar e după unul cu tiubeteică. Pe urmă sînt eu. Nu se face să intru peste rînd...

În salon eram numai noi doi. Pe urmă a mai venit cineva.

— Sînteți ultimul? mi se adresă nou-venitul.

— Da.

— Sînt după dumneavoastră.

A stat cît a stat, apoi s-a uitat la ceas:
— Știți, ar trebui să dau o fugă pînă-n piață. Să nu se includă. Nu uitați, vă rog, sînt după dumneavoastră.

Și a plecat. A venit altcineva.

— Cine e ultimul?

— Eu, dar după mine locul e reținut. E cineva care s-a dus la piață.

— Nu face nimic. Dar n-ați putea să-l anunțați pe acela care e după dumneavoastră și s-a dus la piață că eu sînt după el și că mă reped pentru citeva minute pînă aici la un magazin?

Și dus a fost. Apoi a mai venit unul roșcovan. I-am spus că deocamdată ultimul sînt eu dar să aibă în vedere că după mine mai e un tovarăș dus la piață și alt tovarăș plecat la magazin. Așa că e după ei, nu după mine.

Roșcovanul s-a gîndit probabil: „De ce aș fi eu mai prejos?” căci mi-a spus:

— Veți fi atît de amabil să-i preveniți pe cei de după dumneavoastră că nu sînt după dumneavoastră, ci după mine? Pentru că trebuie să mă reped la cizmar.

După roșcovan a venit unul brunet care

s-a dus să bea un sifon. Apoi au venit și au plecat încă șase inși. Ultimul a spus să-i previn pe toți că locul lui e reținut și s-a dus acasă. Mi-a lăsat numărul lui de telefon, cînd i-o veni rîndul să-l e

Repetam, cu febrilitate, cine cînd a și încotro s-a dus. „Ala e la piață, ala... e la magazin, apoi e unul în maiou, după care-i roșcovanul...”

...Deodată am tresărit.

— Dumneata dormi? zbiera la mine frizerul. Vrei să te bărbierești sau e cineva înaintea dumitale?

— Mai sînt trei. Unul e la Casa de economii. Altul... am uitat. Nu pot să le-o iau înainte... Și apoi, dacă plec de aici, cum se mai descurcă cei de după mine? Așa că-mi aștept rîndul...

Am așteptat, singur cuc, două ore încheiate. În cele din urmă m-am plictisit.

Mi-am amintit că am un număr de telefon și am ridicat receptorul:

— Alo, mi se pare că sînteți după mine.

— Da, da, vă mulțumesc. Mi-a venit rîndul?

— Nu, vreau să vă rog ceva. Am lăsat numărul dumneavoastră de telefon aici pe masă. Vor ține cu toții legătura telefonică cu dumneavoastră. Așa e mai simplu. Să le spuneți tuturor că sînt înaintea dumneavoastră. Mai exact, înaintea dumneavoastră mai e unul roșcovan, care a dat o fugă pînă-n piață, apoi unul cu tiubeteică care s-a repezit pînă la cizmar. Înaintea lui mai e cineva. Înaintea acestui cineva mai sînt încă trei, apoi sînt eu. Ați înțeles? E multă lume și n-am timp să aștept. Am să încerc și o altă frizerie. Pe urmă am să vin să văd care e situația...

M-am dus la o altă frizerie. În sfîrșit! În salonul gol așteaptă un singur cetățean.

— Sînteți ultimul? l-am întrebat.

— Aș fi, dar după mine...

I-am lăsat numărul meu de telefon și m-am dus acasă. Eram grăbit să-mi repar aparatul de ras.

G. Kremer

Fara cuvinte.